

Organisten Nils Möllers begäran om ersättning för orgelns vård

Ödmjuke memorial till Christianstads

Välloflige KyrkoRåd d 22 december 1819

Då tiderna årligen försvåras, så är det i djup ödmjukhet jag inför Vällofl. Kyrko Råden vågar påmina om en någorlunda bilig ersättning för den tid af 10 fulla år, som jag på egen conto hållit häärvarande Orgelwerk i ordning och stånd.

Jag emottog detta werk aldeles förfallet, hvilket jag kan bewisa dels genom Herre T. Hylfwers intyg som i sin beskrifning öfwer Rikets orgelwerk förklarar det härvarande helt och hållit förfallit, dels har och Vällofl. Kyrko Rådet sjelf detta en gång erkänd, samt för mit stora beswär med hufvud reparationen år 1809 såsom erkänsla bewiljadt mig en årlig tillökning 12 Rdl 13 sh på min lön emedan jag intet annat arfvode begärte. Hadde denna Reparation värkstälts af någon orgelbyggare, så kan jag försäkra att den skulle minst kostad kyrkan en summa af 200 Rdl B:co/ Men då jag sålunda vid detta tillfälle funnit mig nöjd med Kyrko Rådets åtgärd, och alt hittils fortfarit och äfven hädanefter vill fortfar att se orgelverket tillgodo, så har jag likwäl hvarken ingåt, icke heller kan ingå uti att sjelf betala materialerna till ett så betydande verks underhåll. Den gratifikation jag fått blefwe mig då mera ett onus än en belöning för mit arbete. Här gifves intet hus af blott några tusen dalers värde som icke tarfvar någon underhållskostnad årligen. Huru är dett då ens tänkbart att en p... (pjäs?) af öfver en Tunna gulds värde skall kunna upprätthållas af intet. Betraktar man blott den enkla omständighet af olja till 18 låsar, 4 stora bäljor, alla abstrakter, utom skin och annat, som ständigt erfordras. Befiner desutom att verket är gammalt och att således all reparation i samma mån måste bli drygare. Många särskilda omständigheter kunna desutom tillstöta, hvilka ingen menniska rår för. Såsom t.ex. år 1812 då rättor aldeles fördärfvade 2:e store Beljorna och jag till dess hjelpande måste köpa för 15 Rdl skin utom annat som vanligt åtgår, samma ... var och dett året tornet repara-

rader, dåå regndrop gjorde mycken skada.

Dett kan väl omöjligén pretenderas, att jag skall lida dessa förkoster utan ersättning, visserligen känner jag att kyrkans tillgångar är ringa, men hvad hon icke förmår kan jag ju omöjligén böra vidkännas.

O—lig är jag likväl inte, jag blått vill vara någorlunda Modes lös, Dett project jag derföre i ödmjukhet inför Vållofl KyrkoRådet vill framlägga, är i korthet detta: att antingen åt mig vid hwarje års slut utbetala efterräkning, hvad som åtgår till Orgelns underhåll, eller och bestämma åt mig en summa af minst 8 Rdl B:o årligen, hwarföre jag sjelf förbinder att anskaffa allt tillbehör och hålla verket i samma goda författning som hvar och en kännare kan intyga att det nu är. Hvad åter den förflutna tiden beträffar, så ehuru pengarne en längre tid för mig legat borta, och jag visserligen på dessa åren mera depenserat, är i propertion efter hvad jag här som framtida ersättning begärt, vill jag dock efter det är en samlad summa, åtnöja mig med den moderade liqwid af 5 Rdl B:o för året, som gör insumma 50 Rdl B:o hvilket jag nu önskar få godtgiord.

Skulle åter Vållofl. Kyrko Rådet icke kunna finna sig vid detta förslag, så får jag blått utbedja mig at få betalt för de 10 år jag har att fordra, men kan sedan med bästa vilja omöjligén vidare answara orgelbyggnadens vidmagthållande, men med den fulkomliga tillförsigt jag emedlertid har till vållofl. Kyrko Rådets välwisa och mogna bepröfvande hoppas jag dock icke blifva satt i denna nödvändighet.

Med djupaste vörndnad framlefver jag
Vållofl. Kyrko Rådets

Ödmjukaste Tjenare

N. Möller
Organist

Yr
Stads förslag
på ombyggnad af Christianstads Stads-Kyrkas Orgelverk.

Hela det inre af det nuvarande Orgelverket är, genom
tidens årethand och till vissa delars konstruktion, så
oförelägligt att deraf ingenting kan begagnas annat
än till material. Päljärne är för små att genom
dem vinna jämt väd, äfvenså Väderriören. Väderlä-
danne hafva för tränga Canaler, så att genom dem ej
några större stämmor erhållas tillräckligt väd.
Piparne äro af sty och stå alldeles stämning utan
färlora ganska fört sin intonation. Regelverket
är äfven obrickbara till att nyare verk, hvarad
fordras att allt ting går stadigt, tygt och ledigt.
hvilken förut aldrig sinnes genom de gamla arbet-
ninge.

Jag föreslår därför en hel och heltem ombyggnad
af Orgelverket inre och till en del till det
yttre, såsom: nya pipor i framfardew, nya Hand-
och fot-claver, ändragsknappar och Nämndelar samt
ombyggnad af Bälghuset, plåtan för väderlädanne möjligen
något utvidgad, och ej så, att verkets framsida där-
genom något förändras och följ. Stäm-disposition:

Manual

Principal 8 fot. stora octas af två deifliga Orgel-toner
Principal 16 fot. från oktaket C. och två octas af två
deifliga Orgel-toner.

Salcianali 8 fot. of Orgelmetten.
Varratura 8 fot. profua actus of tra de sfiga Orgelmef.
Gedacht 8 fot. profua 8° — 8° — 8°
Octava 4 fot. of Orgelmetten.
Quinta 3 fot. of — 8° —
Octava 2 fot. of — 8° —
Coroet 3 chor. of Orgelmef. star i Org. C.
Trumpet 16 fot. profua actus of tra de sfiga Orgelmef.
Trumpet 8 fot. profua actus of tra de sfiga — 8°.

Peggpsich

Principal 4 fot. of Orgelmetten.
Royfleut 8 fot. profua actus tra de sfiga Orgelmef.
Gamba — 8 fot. profua actus C. tenor bas f-än Royfleuten,
 of Orgelmetten.

Floet 4 fot. of Orgelmetten.
Walfleut 2 fot. of — 8° —
Wah humana 8 fot. of tenor —

Pedal

Subbass 16 fot. of tra
Violoncelle 8 fot. of 8°.
Gedacht 8 fot. of 8°.
Quinta 6 fot. of Orgelmef.
Octava 4 fot. of — 8° —
Bassun 16 fot. of tra —

Trumpet 8 fot. profua actus tra resten tenor.

Hand claveren utlaggo fram ut med profua C. tenor o. med tre.
 stundat f. i Ram of Beckholz. haltonerna belaggo med Beck-
 holtz. haltonerna med Elfenben. Pedal claveret utlaggo fram
 ut med profua C. tra o. med ettst. C. old. joies of Ek.

of.
Drögande Öppel från Byggsamfundet till Manual-Claveret och
Bocenda- och Dominuandi-inrättning från Manual- till
Byggsamfundet Claveret, samt båda försände till ett ändrade.
Skidrag- Knappar göres af härdt trä och fast poleras.
Kramfärdens pipor göres af engelskt tenne och med
en brukliga, lödda Labier.

För denna ombyggnad behöfvades av Understuckande
en summa för fem tusend behändelholle Risdaler
fjorton skillingar Banco (5333 Rpl 168 B^o) de församlingens
allmänna beständes följande: Träckt för Orgverkets samtliga
delar från vår verkstad i Stockholm till Christianstads
Kyrka samt packlädernes återvändande, till nämde verstad
i stället, äfvensom kost och reuter för understuckande,
jämte 6 ä 7 meos betare, kost och Laga för oss och dem,
andra uppsättningstider, (märk 8 ä 9 manöver) behöfdes hju-
liga verkstadsrum, Går, Kol och ved om ja behöfvades, allt
under försände till

Christianstad den 11 Septemb. 1851.

J. Blomqvist & A. H. Lindgren.
Orgbyggare

Kostnadsförslag

på ombyggnad af Christianstad Stadskyrkas Orgverk

Hela det inre af det nuvarande Orgverket är genom tidens åverkan och till vissa delars konstruktion så felaktigt att deraf ingenting kan begagnas annat än till material. Bälgarne äro för små att genom dem vinna jämt väder, äfvenså Väderrören. Väderlådorna hafva för trånga Canaler, så att genom dem ej några större stämmor erhålla tillräckligt väder. Piporne äro af bly och stå aldrig stämning utan förlora ganska fort sin intonation. Regerverken äro äfven obrukbara till ett nyare verk, hvaraf fordras att allting går stadigt, tyst och ledigt hvilken fördel aldrig vinnes genom de gamlas omarbetning.

Jag föreslår derföre en hel och hållen ombyggnad af Orgverkets inre och till en del till det yttre, såsom nya pipor i framfasaden, nya Hand- och fot Claver, andragsknappar och Namnsedlar samt ombyggnad av Bälghuset, platsen för väderlådorne möjligen något utvidgad, dock ej så, att verkets framsida dergenom något förändras och följande Stämdisposition:

Manual

Principal 8 fot, grofva octav af trä de öfriga Tenn

Principal 16 fot, från ostruket c, ostrukna octav af trä
de öfriga Orgelmetall

Salcional 8 fot, af Orgelmetall

Wox Retusa 8 fot, grofva octav af trä, de öfriga Orgelmetall

Gedackt 8 fot, grofva - d:o - - d:o - - do -

Octava 4 fot, af orgelmetall

Qvinta 3 fot, af d:o -

Octava 2 fot, af - d:o -

Cornet 3 chor, af orgelmetall står i c, g e

Trumpet 16 fot, grofva octaven af trä, de öfriga Tenn

Trumpet 8 fot, grofva octaven af trä, de öfriga - d:o

Ryggpositiv

Principal 4 fot, af orgelmetall

Rörfleut 8 fot, grofva octav trä, de öfriga orgelmetl.

Gamba 8 fot, från ostr. C, lånar bas från Rörfleuten,
af Orgelmetall

Fleut 4 fot, af Orgelmetall

Wallfleut 2 fot, af – d:o –

Wox Humana 8 fot, af Tenn

Pedal

Subbas 16 fot, af trä

Violoncelle 8 fot af – d:o –

Gedackt 8 fot, af – d:o –

Qvinta 6 fot, af Orgelmetall

Octava 4 fot, af – d:o –

Bassun 16 fot, af – trä –

Trumpet 8 fot, grofva octav i trä, resten tenn.

Handclaveren utläggas från och med grofva C, till o med trestruket f i ram af Ebenholz, heltonerna beläggas med Ebenholz, halftonerna med Elfenben. Pedalclaveret utlägges från och med grofva C till o.m. ett.str. C och göres av Ek.

Dragande Coppel från Ryggpositiv till Manual-claveret och Crescendo och Diminuendo-inretning från Manual till Ryggpositiv-claveret, dessa båda förenade till ett andrag.

Andrags-knappar göras af hårdt trä och svartpoleras.

Framfacadens pipor göres av engelskt tenn och med nu brukliga lödda labier.

För denna ombyggnad betinga vi oss undertecknade en summa stor Femtusend trehundra-trettio-tre Rixdaler sexton skillingar Banco (5333 Rdl 16 Sh B:co) då församlingen likväl bestrider följande: Frackt för Orgverkets samtliga delar från vår Werkstad i Stockholm till Christianstad kyrka samt packlådornes återsändande, till nämde Werkstad i Stockholm, äfvensom tour och retour för undertecknade jemte 6 å 7 medarbetare. Kost och Logi för oss och dem under uppsättnings-tiden, (omkr 8 å 9 månader) likaledes tjentliga Werkstadsrum, ljus, kol och ved om så behöfves, allt under förenämde tid.

Christianstad 11 Septemb: 1851

J. Blomqvist & A. W. Lindgren
Orgbyggare

Kyrkorådet i Christenstad

J. eschär af de reparationer som i hvarvarande
 kyrka blifvit verkställda under de senaste
 åren, har Orgeln blifvit så full af damm
 att nu börjad Abstrakterna upphanga sig
 så att så kallad Gylning, Stänvyl infinnas
 sig, samt Labialerna i spiporna äro så
 fyllda att ej ett rent accord kan fram-
 bringas, hvarfor det är af högsta behof-
 spökakt, att jemte ofranständer, så regiter
 samt väderlabor och väderkanaler ren-
 gjöras, hvarjemte Orgeln intoneras, samt
 bälgan och vindkanalen, som äro brist-
 spälliga öferses och beladdas. Detta ar-
 bete kan af Undertecknad verkställas
 mot en Summa af 500 rot: (Femhundra) Rml.

Christenstad d 6 Juni 1867
 L. H. Hertz

Till Kyrkorådet i Kristianstad

I följd af de reparationer som i härvarande kyrka blifvet verkställda under de senare åren, har Orgeln blifvit så full af damm att nu börjar Abstrakterna upphänga sig så att så kallad hylning ständigt infinner sig, samt Labialerna å piporna äro så fyllda att ej ett rent accord kan frambringas, hvarför det är af högsta behof påkallat, att jemte ofvanstående, få register samt wäderlådor och wäderkanaler rengjorda, hvarjemte Orgeln intoneras samt bälgar och windkanaler, som äro bristfälliga, öfverses och belädras. Detta arbete kan af undertecknad verkställas mot en summa af 500 Rdl: (femhundra).

Christianstad d 6 Juni 1867
L ? Möller

Stämman af Nykårsboden till den 7. Junij
den i Christianstad har under tecken
den 4 och 5 Junij förtaget begränsning
af den i Christianstads Nykårs befint-
lige orgeln, och för sig anöfver afgifva
följande yttrande:

§. 1.

Orgeln som består af 27 stämmor,
hvilka äro fördelade på 2 manualer och
särskild pedal således, att på nedre
manualverket, hvilket är plommat ut,
med läktarens parnoida, finnes 7
stämmor och på öfre manualver-
ket, som är anbragt öfver pedalver-
ket och inom den stora orgelstruk-
turen finnes 19 stämmor och pe-
dalverket har 8 stämmor.

§. 2.

Af de i förader stående piporna
äro de största ljudande och tillhöra
öfver uppräknade stämmor och
bestå af en metall-leyring af unge-
fär 75 procent tenn och 25 procent bly.

De inre piporna, som äro af
metall bestå af en leyring af un-
gefär 25 procent tenn och 75 procent bly.
Santliga stämmorna äro såväl
till tonkaraktär som tonstycken
högst ojämna, hvilket till hufvud-
saklig del beror derpå, att vid den
tid, då orgeln byggdes, nägot annat
än de alla stämmornas orgelvar ej var känd,
en att outingen tillföra piporna
af en förut bestämd längd men

eller mindre luft hvorigenom den
så gifve en stärke eller svagere
ton, på samma gång denna
blefue högre eller lägre, eller också
så ej minskningen eller tillväx-
ten af lufttryckningen var följande
beständigt, in eller ut böje piporna
och skiff, hvorigenom luftströ-
marna trängde till en felaktig
riktning. På de tillhöjda piporna
i de kammarna fastlödde, hvorigenom
en någon intonation och atäm-
ning totalt omöjliggjöres.

§. 3.

Ständigt intonation är allt annat
en god och bästa till största delen
af s. k. skriffströmmar, och jag vill
in en ofots taktstämning finnes.
På grund af mängden af ~~svaga~~ stäm-
mor har det varit möjligt att in-
om det lille utrymmet anbringa
så stort ~~ant~~ stämmor, ehuru
jag betvivlar att något nägonstän
varit renstämt, emid dels luft-
flödet ätminstone för de lägre oc-
tavena är förlitet och dels piporna
i de hvorandra så nära stående
att de hindra hvorandra vid deras
utblåsning. Som exempel vill
jag anföra att luftkanalen för
grofva C i hufvudmanuskri-
skall förse så pipa med luft ej
har stämme genom skärning, i
hvad som esfordras emellan till
grofva C i Borderna 16 fot, så denna
skall erhållas tillräcklig styrka.

§. 4.

Vindlidens eller de deler, hvorfra jern-
garnet er placerede, ha alle dels for-
ene konstruktion dels ogsaa de af sidens
konstruktion at i den hændelse
nogens emnets nedfaldet på de deri
anbragte ventilerne disse istandkom-
me og af orgonitter kunne driffrån be-
fræs, emden ventilerne og is løse.

§. 5.

Mekanikere, med detill hørende
vinkler, vigner og veller at dees
lager, is og beklæder, emden dees huf
ved bekænde deler is is maekstung
na at man vid dees vidrørende
befarer at de ge sønder, men atlong
de på vore vinds skulle de mulig
kunne innu nogen Tid blifve vid
hvod de ere.

§. 6.

Bølgeerne agter og vore is eyner-
ligt gendle man hafve en usjldry
konstruktion, is sine former kildformin-
ge, Trefølge hvore de, de de is fullt
uppløste, gifve at vket betydligt
mindre Løst luft is de de is vore
nedgiende, at de bølgeerne og kunne
føse vket med luft og gemt Fyde
is det umøjligt at kunne vke stille
nogen stimmung, af orgon.

§. 7.

Ogden fader is af ek og anlige
meddelende af Her Arkitektet §. 7.
Langlet i arkitektomisket hincende
ett vkeligt konstrukt; vket till de-
samme is fullkomligt friktet.

§ 8.

Efter en sålunda ha underriktat om
orgeln beskaffenhet, och då ifråga är om
uppdraget till kyrkostyrelsen inkom-
ma med förslag till de åtgärder, gjorda
om införande rörande samma
orgel, för jag härmed hemställa:

§ 9.

Då orgeln äro inre delar in af
sidan beskaffenhet, att en repara-
ration af dessa endast skulle be-
reda orgelbyggaren en inkomst utan
att orgeln i ringaste mån blifve förbät-
rad vill jag därför försända kyrkostyrelsen
att ej låta utföra någon sådan utan
i dess ställe låta anskaffa en helt
och helt ny orgel dock med bibehållan-
de af gamla fasaderna, hvilkas istället
sittande i likhet med kyrkans öfriga
inredning enligt skriftligt meddelan-
de af Trichars mästare. I Ek kan verk-
ställas för cirka 1500 kronor. Den gam-
la orgeln gifver verk för af orgelbygga-
ren tagas i bytte och efter vägt, enligt
de priser som för närvarande noteras
i Tenn och bly, kunna de inre pipor-
na betalas med 40 öre per kilogram
och de i fasaderna stående med 1,00
kron. per kilogram, det öfriga i orgeln ej
af större värde än hvad det kan hälfte
värden med och kan högst beräknas
till 30 kronor.

§ 10.

Jag anser att en orgel om 22 stäm-
mor är tillräcklig för kyrkan och kan
ensådan, utförd enligt nämnda för

slag, besitternas koste 12000 kronor

Kontraktets förslag till nytt orgel-
verk afsett för Christenhetens kyrka,
om 22 stämmor, fördelade på 2^{de}
manualer och särskildt pedalverk.

§. 1.

Händispositionen.

1ste Manualen.

1. Bordura 16 fot, de två höjre utvarerna
göres af trä, de öfriga af orgel-
tunn (= 80% tunn och 20% bly).
2. Principal 16 fot, från ettatombett c
af orgeltunn.
3. Principal 8 fot, genomgående af orgel-
tunn
4. Viola di Gamba 8 fot, genomgående
af orgeltunn
5. Rörflöjt 8 fot, grofva utvarer trä de
öfriga af orgeltunn.
6. Hög Harmonique 4 fot genomgående af
orgeltunn.
7. Octava 4 fot genomgående af orgeltunn.
8. Quinte 3 fot $\frac{D_2$ " $\frac{D_2$.
9. Octava 2 fot $\frac{D_2$ " $\frac{D_2$.
10. Tjugo 8 fot, delar och tubor af or-
geltunn, kappor af ren bly-
blandad metall, munstycken
tungror och kryckor af messing,
2de manualen.
11. Principal 8 fot, grofva utvarer trä
af trä, de öfriga af orgeltunn
12. Violin 8 fot, grofva utvarer gemen-
sam med principal 8 fot, de öfriga

- size of organum
13. Bordura 8 fot, grofva uttönen trä, de öf-
size of organum.
14. Adicional 8 fot, grofva uttönen genom-
samt med Bordura 8 fot, de
öfriga of organum.
15. Euphone 8 fot genomgående diller
och tuber of organum, koppor
af mure bly bländad mutfall,
munstycket, Tungor och kry-
kor of messing of messing.
16. Viola di Gamba 4 fot, genomgående
of organum.

Pedalverket.

17. Violon 16 fot, af trä.
18. Subbas 16 fot, af trä.
19. Quinte 12 fot, af trä till 4 fot. Den
börjar de öfriga of organum.
20. Violoncell 8 fot, genomgående of organum
21. Octava 4 fot,   2^a   "   2^a.
22. Bassum 16 fot, tuber, koppor och
diller af trä, munstycket,
Tungor och kryckor of messing.
- Orgeln erhåller följande koppningar:
1. Koppel för till och från koppning of pe-
dalverket.
  2. Koppel emellan pedalklavret och mat-
svorande tangenter a $1\frac{1}{2}$ normalen.
  3. Koppel emellan pedalklavret och mat-
svorande tangenter a $2\frac{1}{2}$ normalen.
  4. Koppel att erhålla uttönen uttönen of flyt-
fad på grofva uttönen inom pedalen.
  5. Koppel till $1\frac{1}{2}$ normalens pneumatiska
maskin.
  6. Koppel emellan både normalerna
i unison.
  7. Octava koppel till $1\frac{1}{2}$ normalen.

8. Kappul från $2\frac{1}{2}$ mammelens lägre till
 till $1\frac{1}{2}$ mammelens högre octa-
 ver.
9. Register kappul för $1\frac{1}{2}$ mammelens
 och gudolens starkare stäm-
 mas.
10. Crescendo och Diminuendo insätt-
 ning för 2de mammelen, med ett
 särskild strukturer försett med
 s. k. svällor hukor.

Alla dessa är dragande rippkappul och
 kunna verkställas med ett tromp-
 ning å små, i symetri och så högt
 ifrån gudolklavens fotbräde anbragte
 trompior af järn, att man beqvämt
 å nämnde bräde kan hvila fötterna
 på. Alla till kappulens hörande rippor
 göras af mahogny och polers, alla hä-
 len klädas med filt och löpas i metall
 lager, så att de för sig med lätthet
 kan uttages.

§. 2.

Varcket bestämmer $9\frac{1}{2}$ mammelklav-
 orn 34 tangenter utläggning brode-
 ra. Öfrar tangenterna beläggs med
 Ebenhållt och undertangenterna med
 gumm Elfen ben, samt ett gudol-
 klaver om 27 tangenter af E. k., så
 konstrueradt att öfrer och under tan-
 genter ligga lika högt, hvilket betyd-
 ligt underlättnar vid spelandet.

Register knappar om för fördigas affor-
 tion, hvars stämmornas namn och
 fottal finnas inbrända. Civil kla-
 viatur om Register och kappulmar-
 koniens immaluter i ett för detta öv-

dammit afstedt en k. spelbord med öfver
liggende klaff, försedd med lås och
nyckel. Allt inre klaffen färi-
ras med valnöt och gultes. Spel-
bordet anbringas så att organisten
för alla vänd emot Altaret och
emellan Orgelns fönster.

§. 3.

I orgelns fönster insättes nya fön-
sterpipor, som stälpleras och förses
med drifna labium. Sålunda dessa om-
de invändiga piporna göres af tjocka,
farka plåtar och lödas med största
omvård.

§. 4.

I verket skillev 5 väderlåder, hvors alla
ventiler beklädas med 3 tjocka skinn
och uppbåras af 2me fjädrar hvorda.
Pipstuckarne färias på under och
öfvervidorna med 1/2 tumms matlag-
ny färis och förses i ändorna för
att vara mindre mottagliga för
fukt.

§. 5.

I verket kan insättas anbringas 6
kubformiga pistonbälgar af ut-
märkt konstruktions eller 1 magasin
sinsbälga med 2me tillhörande pumpen.
Desutom anbringas regulatorer till
såväl både mammelerna som pedel-
verket för att borttaga svorckning
vid spelningen af starka sater.

§. 6.

En pneumatisk mäscher insättes
för 2de mammelen, hvorigenom
koncken öfver vid kappningar för

förlig oförändrad och lätt. Maskinens
konstruktion så, att luften ej utöfvar
tryck på ventilen till densamma,
hvarigenom dess verkning att ligga
i särskilda väderhus, derigenom blir
den lättast. Utan denna maskin
är kopplarna till ringa fördel, emedan
konstruktionen blifver vid kopplans använ-
dande så seg och tung att den omöj-
ligt gör hastigpröfningens utförande.
§. 7.

Alla i Registermekaniken förekom-
mande vinklar, rippor och vullor göras
af järn; alla stiftor görgas, alla till
spulmekaniken hörande vullor utföras
af järn, orsaken till dessa borros och
görgas fast uti vullan, hilen för ab-
struktionerna behådras; centrumstiftar-
na görgas af messing och görgas. Allt före-
kommande järn svartflackas. Alla
till spulmekaniken hörande vinklar
förfärdigas af trä och lägga i metalle-
lager.

Habuo den 28 juni 1883.

A. Sundahl

Från Kongl. Mus. Akademiens
utexaminerad orzbyggare.

På anmodan af Kyrkoherden H. Herr V. Evander i Christianstad har undertecknad den 4 och 5 dennes företagit besigtning af den i Christianstads kyrka befintliga orgeln, och får jag der öfver afgifva följande yttrande:

§1

Orgeln som består af 27 stämmor hvilka äro fördelade på 2 manualer och särskild pedal räknade, att på andra manualverket, hvilket är placerat utmed läktarens framsida, finnes 7 stämmor och på öfre manualverket, som är anbragt öfver pedalverket och inom den stora orgelstrukturen finnes 12 stämmor och pedalverket har 8 stämmor.

§2

Af de i facaden stående piporna äro de största ljudande och tillhöra ofvan uppräknade stämmor och bestå af en metall-legering af ungefär 75 % tenn och 25% bly. Samtliga stämmorna äro såväl till tonkaraktär som tonstyrka höst ojemna, hvilket till hufvudsaklig del beror derpå, att vid den tid, då orgeln byggts, något annat sätt att stämma orgeln ej var känt än att antingen tillföra piporna af en förut bestämd längd mer eller mindre luft hvarigenom dessa gåfvo en starkare eller svagare ton, på samma gång denna blefve högre eller lägre, eller också då ej minskningen eller tillökningen af lufttillgången var tillfyllest görande, in- eller utböja pipornas skäg, hvarigenom luftströmmarna tvingats till en felaktig rigtning. På de tänka piporna äro hattarna fastlödda, hvarigenom en noggrann intonation och stämning totalt omöjliggöres.

§3

Stämdispositionen är allt annat en god och består till största delen af s. k. skrikstämmor, och ej mera än en 8 fots täkt stämman finnes. På grund af mängden af små stämmor har det varit möjligt att inom det lilla utrymmet anbringa så stort antal stämmor, ehuru jag betviflar att verket någonsin varit renstämt, enär dels luftflödet åtminstone för de lägre octaverna är förlitet och dels piporna äro hvarandra så nära stående att de hindra hvarandra vid deras utblåsning. Som exempel vill jag anföra att luftkancellen för grofva C i hufvudmanualen, som skall förse 12 pipor med luft ej har större genomskärningsyta, än hvad som erfordras ensamt till grofva C i Borduna 16 fot, då denna skall erhålla tillräcklig styrka.

§4

Väderlådorna eller de delar, hvarpå piporna äro placerade, ha alla dels för små kanceller dels äro de af sådan konstruktion att i den händelse någon smuts nedfaller på de deri anbragte ventilerna dessa åtminstone ej af organisten kunna derifrån befrias, emedan ventilerna ej äro lösa.

§5

Mekaniken, med der tillhörande vinklar, vippor och vellor och dess lager, är ej brukbar, emedan dess hufvudbeståndsdelar äro så maskstungna att man vid deras vidrörande befärrar att de går sönder, men sålänge de få vara orörda skulle de möjligen kunna ännu någon tid blifva vid hvad de äro.

§6

Bälgarne syntes ej vara så synnerligt gamla men hafva en uråldrig konstruktion, äro till formen kilformiga, tillfölje hvaraf de, då de äro fullt uppblåsta, gifva åt verket betydligt mindre tät luft än då de äro nära nedgående, och då bälgarne ej kunna förse verket med luft af jemnt tryck är det omöjligt att kunna verkställa någon stämning af orgeln.

§7

Orgelns facader äro af ek och enligt meddelande af Herr Arkitekt E. V. Langlet i arkitektoniskt hänseende ett verkligt konstverk, virket till dessamma är fullkomligt friskt.

§8

Efter att sålunda ha undersökt orgelns beskaffenhet, och då äfven åt mig uppdragits att till Kyrkorådet inkomma med förslag till de åtgärder jag kan anse erforderliga rörande samma orgel, får jag härmed hemställa :

§9

Då orgelns alla inre delar äro af sådan beskaffenhet, att en reparation af dessa endast skulle bereda orgelbyggaren en inkomst utan att orgeln i ringaste mån blefve förbättrad vill jag därför tillråda Kyrkorådet att ej låta utföra någon sådan utan i dess ställe låta anskaffa en helt och hållet ny orgel dock med bibehållande af gamla facaderna, hvilkas istandsättande i likhet med kyrkans öfriga inredning enligt skriftligt meddelande af Snickaremästare J Ek kan verkställas för cirka 1500 kronor. Den gamla orgelns pipverk bör af orgelbygga-

ren tagas i byte och efter vikt, enligt de priser som för närvarande noteras å tenn och bly, kunna de inre piporna betalas med 40 öre per kilogram och de i facaderna stående med 1,10 kr per kilogram, det öfriga i orgeln ger ej större värde än hvad det kan besitta såsom ved och kan högst beräknas till 50 kronor.

Härpå följer beskrivningen av den orgel Lundahl vill bygga.

Malmö den 28 Juni 1883

A. Lundahl

Från Kongl. Mus. Akademien
utexaminerad orgelbyggare.

Kontrakt

Emellan Kristianstads församling's kyrkoråd i
ena och orgelbyggaren herrn J. S. Ekerman's huset i
Stockholm a' andra sidan är följande kontrakt af-
slutat:

§1.

Herrn J. S. Ekerman's huset förbinda sig härmed
att förfärdiga och i Kristianstads kyrka uppsätta en
ny Orgel innehållande följande tre-tio stämmor, fördelade på tre eller mer manualer och särskild pedal:

1^{sta} Manualen 19 stämmor (56 toner)

1. Principal 16', profva oktaven göres af trä, de öfriga oktaverna af orgeltem.
2. Principal 8', af orgeltem.
3. Gamba 8', af orgeltem, förses med kyrksteg ägg för icke användande af snabb Konungslänga.
4. Flüte harmonique 8', profva oktaven af trä, de öfriga af orgeltem.
5. Hörlleut 8', från utrubet, c, af orgeltem profva oktaven gemensam med flüte harmonique.
6. Quintleut 6', af orgeltem.
7. Oktava 4', af orgeltem.
8. Rörleut 4', af orgeltem.
9. Oktava 2', af orgeltem.
10. Cornett 5 chor. af orgeltem, C. g. c. e. C. g. c. e. C. g. c. e.
11. Trumpet 16' profva oktavernas pipor, koppar och diorer af trä, de öfriga oktavernas pipor, koppar och diorer af orgeltem; munstycken, klangor och kyrkor af messing.

12. Trompet Harmonique 8', pipor, klappor och diisar af
nyeltem, rumstyggen, tungor och
kyckor af messing. De små stäm-
ma göres i de öfra oktaven
med dubbla pipplängder.

4te Mannalen 10 stämmer (56 toner).

13. Borduna 16', grofva och rökubena oktaverna göres
af trä, de öfriga oktaverna af nyel-
tem.

14. Principal 8', af nyeltem.

15. Salicional 8', af nyeltem.

16. Violin 8', af nyeltem, förses med kyckor och ägg.

17. Waldclav 8', grofva oktaven af trä, de öfriga af nyel-
tem.

18. Flöte oktaviant 4', af nyeltem.

19. Fugara 4', af nyeltem.

20. Waldclav 4', af nyeltem.

21. Kuphorn 8', med genomsläppta tungor, grofva oktaven
diisar af trä; pipor, klappor och de
öfriga oktaven af diisar af nyeltem.
rumstyggen, tungor och kyckor af
messing.

22. Corno 8', pipor, klappor och diisar af nyeltem, rum-
styggen, tungor och kyckor af messing.

Sedalen 8 stämmer (30 toner)

23. Principal 16', af trä.

24. Subbas 16', af trä.

25. Quintclav 19', af trä helt för hörböjor, resten af nyeltem.

26. Cybara 8',   8'   8'   8'   8'

- 27: Violonceller 8, af orgeltem, förses med krykkestägg;
 28: Oktava 4, af orgeltem;
 29: Basen 16, pipor, kaffar och dunn af trä; munstycken,
 lungor och krykor af messing; cc.
 30: Trumpet 8, pipor, kaffar och dunn af orgeltem; mun-
 stycken, lungor och krykor af messing; ck.

Orgeln förses med följande kaffelningar hvilka regeras
 med mindre järntrampor placerade strax ofrån pedal-
 klaveret:

- 1: För erhållande af 1^{sta} manualbaren i pedalklaveret. 8
 2: För d^o " 9de d^o " d^o " d^o " 1
 3: För en oktav högre i pedalen.
 4: För 1^{sta} manualens tin- eller från-kaffelande i pneumatiske
 maskin.
 5: För 9de manualen på 1^{sta} manualklaveret, unison.
 6: För en oktav högre från struket 9, i 1^{sta} manualen.
 7: För en oktav lägre i 9de manualen.
 8: För "futti" tagande på en gång orgelns alla stämmor.
 9: För "forte" tagande i stämmorna 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21,
 23, 24, 25, 26, 27, 29. D
 10: För "messe forte", tagande i stämmorna 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 13, 15, 16, 17,
 18, 21, 23, 24, 26, 27. D
 11: För "messe piano", tagande i stämmorna 3, 4, 5, 8, 15, 17, 19, 24, 27. D
 12: För "generalsväxlar", för orgelns samtliga stämmor, från 1^{sta}
 tin och med nr 30.
 13: För ritardkommando af crescendo och diminuendo genom
 inbyggvad af 9de manualens piporverk
 medelst rörliga luckor, hvilket reger-
 ras med en i sig själans anbringad
 trampel

För att göra touchen behaglig och oförändrad genom köpf-
lingarnes begagnande, anbringas en pneumatisk maskin för
sta manualen, samt för att kollektiv-köpfelen skola verka
exakt, anbringas äfven för dessa pneumatisk för alla
registren.

§ 2.

Den nuvarande orgeln framsida med omringning af pipor
bebehåves, fasadpiporna ^{in väskor till förbrukning} uppläjes så att de blifva blanka,
den blifvande orgeln placeras i förnummet bakom
nuvarande strukturer.

§ 3.

Manusklavaren utfattas i ramar af järnkaranda,
erkäna 56 tonsers omfång, från och med grofva c, ^{ten} och
med strötrubna g; klotternas beläggas med elfanten
och klotternas göras af ebenholze. Klavaren placeras
uti det nuvarande ryggpartiet på så sätt att den
spelande sitter vänd framåt kyrkan under spelningen.

Spelklavret göres af ek, med 56 tonsers omfång från
och med grofva c ^{ten} och med strötrubas f; konstrueras
i vertikal och horisontel böjform, ^{ten} befordrande
af större lätthet och bekvämlighet vid spelningen.

§ 4.

Orgeln erhåller pneumatiska väderläder, efter
Pörsveltiska systemet, tre regulatorer samt en maga-
sins bälz med fyra pumpor, fullt tillräcklig att föra
orgeln alla stämmer med luft. Bälz och regula-
torer förses med in- och ut-gående galtar och regle-
rings-stänger af järn. Väderläder, bälz, regulatorer,
väderror och träpipor dels fernissas och dels målas.

§ 5.

Klavatur och register-mekanismen förfärdigas med

Största omsorg enligt nyaste konstruktion med lädd och behaglig koreche samt tryck och ledig rörelse och anläggas så att den vid justering lädd kan åtkommas.

Andragsregeringens vinklar och vällor samt spelregeringens vällor och armar göras af järn och svartlakeras, spelregeringens vinklar och gafflar af messing, ventiltjerner, pumpst- och hängsträlar af galvaniserad messingstråd.

De tien registraturregeringen hörande andragelluspipan förfärdigas af järn och förses med infattade porlinsbrickor, hvare stämmans namn, fot eller chor-fot är inbrända i.

§6.

Alla ljudande pipor af orgelsten göras af tjockt och fast plåt och poleras väl, de öppna förses med stäm-slets samt alla öppna träpipor med stämdukter.

Metallblandningen till alla ljudande pipor af orgelsten skall bestå af 80 procent orgelstämsten och 20 procent bly.

§7.

Orgeln stämnes uti normal-konhöjd vid kyrkans medeltemperatur och intoneras omsorgfullt, så att hvare stämman erhåller sin rätta karaktär och att tonen på samma gång blir behaglig och kraftfull.

§8.

Alla till denna orgelbyggnad erforderliga materialier anskaffas och bekostas af orgelbyggaren, som derjämte ansvarar för dessas frugoda beskaffenhet och orgelens goda bestånd i tre års tid, räknadt från den sammans afsejning och godkännande, så att alla möjliga uppkommande felaktigheter, som under samma

tid kunna giffa sig uti enghu Postuadfrutt för församlingen må aflyttas, undantagandes likväl sådana brytbarheter som hvilka enghu byggnaden ej är värdig de S

29

För denna enghu upprätt i Kristianstads kyrka. Kompletta färdig att afgifva till inständande Jul, betales afrestående församlings kyrkoråd Kronor Femton Fusen Trehundra / 15,200 / så snart enghu blifvit besigtigad och godkänd.

För afvertagandet af byggnaden i den gamla enghu betala P. L. Ahlman & Lund 20 öre p. Kilogram
(som byggmästare öfverlämnat)

Med förestående kontrakt, hvaraf tvänne likalydande exemplar blifvit upprättade och underskrifne, förklara vi oss i ömse sidor nöjda af

Stockholm den 5 Juli 1889.

För P. L. Ahlman & Lund.

P. L. Ahlman
& Lund.

Christianstad d. 12 Juli 1889

För Christianstads församlings kyrkoråd

(22)

H. Flygare

Kyrkans Ordförande

0.5

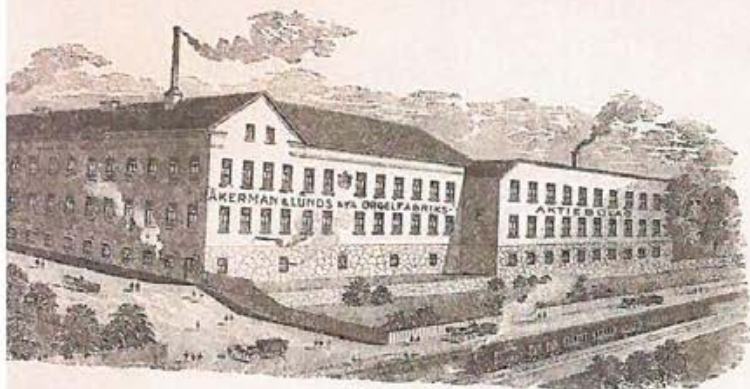
Orgel

Enligt uppdrag af Herr kyrkoherden
E. Flyggare i Kristianstads
församling, förrättade underbeck-
nad besigtning och pröfning
af en, af orgelbyggeri firmans
P. L. Ökerman i Lund från
Stackholm i nyssnämnda
församlings kyrka, Lördagen den
28 Februari, derstädes uppförd
ny orgel, hvilken befunns vara, till
alla delar kontrakts-enligt, solidt
och med största skicklighet och
omvårdnad förfärdigad, hvedan
dette orgelverk härmed förklaras
men vitsordad "Laudatur" vara
insynt och godkändt.

Kristianstad den 28 Febru-
ari 1891.

Willy. Heintze
Kapellmästare vid Lunds Uni-
versitet, Domkyrka organist,
Musik-Direktör vid Kongl. Jönkö-
pings Regemente. L. M. A.

ADRESS:
BYBERG

ADRESS:
FABRIKEN

FONER:
SUNDBYBERG 26
ANKN. .. 26
.. 191

Sundbyberg, den 18 oktober 1923.

Kyrkorådet i Kristianstad,

Kristianstad.

För någon tid sedan hade vi besök av Eder församlings organist (vilkens namn vi tyvärr icke nu kunna erinra oss.) som ställde i utsikt, att Ni skulle anmoda oss om ett besök hos Eder, för uppsättande av förslag å event. tillbyggnad av Eder orgel.

Då vi ej sedan dess avhört Eder tillåta vi oss härmed vördsamt anhålla om meddelande huru med saken förhåller sig.

Tacksamt emotseende Edert V/ svar, teckna vi

Med utmärkt högaktning

Åkerman & Lunds Nya
Orgelfabriks Aktiebolag

J. Johansson

POSTADRESS:
SUNDBYBERG

TELEGR.-ADRESS:
ORGELFABRIKEN

TELEFONER:

NTORET I
BRIKEN / . . . . . SUNDBYBERG 26
EKTÖREN ANKN. 26
EKTÖRENS BOSTAD 191

32/25

Sundbyberg, den 21 augusti 1925.

Kommittén för Kristianstads kyrkas
restaurering,

Kristianstad.

Härmed hava vi äran översända anbud å fjärrorgel
för Kristianstads kyrka, omfattande 7 stämmor.

Valet av stämmor är gjort i överensstämmelse med de
dispositioner som av orgelsakkunniga föreslagits till de av
oss tidigare utförda fjärrverken och torde därför få anses
såsom de lämpligaste.

Vi hava föreslagit att ansluta fjärrverket till I.
manualen av den anledning att denna manual torde vara den
enda avkopplingsbara i Eder orgel.

Då vår firma sedan gammalt är välkänd för sina gedig-
na tillverkningar förenade med en konstnärlig och efter varje
särskilt kyrkorum lämpad intonation, samt ifråga om fjärrverk
torde vara de enda som hava tekniskt fulländade och beprövade
elektriska anordningar, hoppas vi få hava nöjet emottaga
Eder v/ beställning och teckna

Högaktningsfullt

Åkerman & Lunds Nya
Orgelfabriks Aktiebolag

POSTADRESS:
SUNDBYBERG
TELEGR.-ADRESS:
ORGELFABRIKEN

TELEFONER:
KONTORET I . . . . . SUNDBYBERG 26
FABRIKEN / . . . . .
DIREKTÖREN ANSK. 26
DIREKTÖRENS BOSTAD 191

JJ/HJ.

Sundbyberg, den 1 september 1927.

Kristianstads församlinge kyrkoråd,
Kristianstad.

Sedan vår direktör J. Johansson på Eder kallelse besiktigat det nuvarande orgelverket i Eder kyrka, ävensom undersökt de för byggandet av ett s.k. fjärrverk lämpliga utrymmena, få vi härmed avgiva följande utlåtande jämte program och kostnadsförelag för orgelbyggnaden ifråga.

U T L Å T A N D E.

Den nuvarande orgeln, som är byggd av vår firma 1890 är, vad beträffar piporna och bälgverket i gott stånd, men däremot beträffande spelbord och speltraktur i dåligt och delvis utslitet skick. Då nu ett fjärrverk skall anslutas till orgeln och då det dessutom synes vara av högsta behov att bättre plats beredes för kyrkan genom tillbakaflyttning av hela orgeln, anse vi, att en om- och tillbyggnad av orgeln i samband härmed vore väl motiverad.

Fjärrverket kan visserligen, som tidigare planerats, inkopplas till mekanismen i endera av orgelns nuvarande tvenne manualer, men skulle fjärrverket givetvis kunna av den spelande utnyttjas på ett mera effektivt sätt om huvudorgeln genom ombyggnad erhöles ett nytt tremanualigt spelbord. Den nuvarande orgeln saknar även ett antal moderna karaktärsstämmor vilka ej kunna ersättas av fjärrverket, varför inbyggandet av en tredje manual även därför vore av stort värde.

Vi anse sålunda att ett upptagande av frågan om en fullständig modernisering av orgeln, på grund av nu anförda skäl, bör vara väl motiverat och hava vi därför för ändamålet utarbetat följande

P R O G R A M,

för ombyggnad av orgelverket i Kristianstads kyrka.

Orgeln skall innehålla 3 manualer och pedal jämte fjärrverk enligt följande disposition:

<u>Manual I.</u> 56 toner. 11 stämmor.	Principal 16', Principal 8', Gamba 8', Håflöjt 8', Borduna 8', Oktava 4', Oktava 2', Kornett 5 chor, Mixture 3 chor, Trumpet 16', Trumpet 8'.	
<u>Manual II.</u> 56 toner. 11 stämmor.	Borduna 16', Principal 8', Fugara 8', Dolce 8', Fl. harm. 8', Gedackt 8', Fl. okt. 4', Rörflöjt 4', Kvinta 2 2/3', Flageolet 2', Corno 8'.	
<u>Manual III.</u> 56 toner. 11 stämmor.	Gedackt 16', Bassethorn 8', Violin 8', Salicional 8', Voix céleste 8', Rörflöjt 8', Fugara 4', Ekoflöjt 4', Waldflöjt 2', Oboe 8', Euphon 8'.	
<u>Pedal.</u> 30 toner. 10 stämmor.	Principal 16', Subbas 16', Ekobas 16', Kvinta 12', Oktavbas 8', Violoncell 8', Oktava 4', Basun 16', Trumpet 8', Clairon 4'.	
<u>Fjärrverk.</u> 56 toner. 7 stämmor.	Prestant 8', Cremona 8', Fl. anabile 8', Unda maris 8', Fjärrflöjt 8', Piccolo 2', Vox humana 8', Tremulant.	
<u>Koppel, kollektiv, m.m.</u>	6 st. pedal-och manualkoppel;, 4 " oktavkoppel, I ^{4'} /I, II ^{4'} /II, II ^{16'} /I, III ^{16'} /III; 3 " fria kombinationer, 4 " kollektiv; P., Mf., F., T. 1 " utlösning 1 " automatisk pedalexel, 1 " manual II "av" 1 " fjärrverk på man. II 1 " rörverk "av" 1 " registersvällare för hela verket. 1 " crescendo för manual II. 1 " " " " III. 1 " " " fjärrverk. 3 " visare för reg.svällare, vind och fjärrverk.	Regeras m. trampor och registerandrag. Regeras med trampor. Regeras med knappar utlösande ~~xx~~ varandra samt dessutom med tramp för varje knapp. Regeras med knappar med hakinrättning. Balanstrampor.

Crescendo för fjärrverk skall anordnas så att balanstrampan och luckorna troget följa varandra steg för steg, och skall stegens antal vara minst 8.

Alla crescendoskåp skola vara med stadiga väggar och luckor, så att bästa möjliga dynamiska effekt kan erhållas.

Av den gamla orgelns pipverk skall användas 31 stämmor, nämligen: Principal 16', Principal 8', Gamba 8', Håflöjt 8', Oktava 4', Oktava 2', Kornett 5 chor, Kvinta 6', Trumpet 16', Trumpet 8', Borduna 16', Principal 8', Violin 8', Salicional 8', Fl. harm. 8', Fl. okt. 4', Rörflöjt 4', Corno 8', Rörflöjt 8', Fugara 4', Waldflöjt 2', Euphon 8', Princip. bas 16', Subbas 16', Kvinta 12', Oktavbas 8', Violoncell 8', Oktava 4' (ped.), Basun 16', Trumpet 8' (ped.), Clairon 4' (ped.),

Desutom kunna användas: Väderlådorna från I. och II. man. samt pedalen, vilka då skola förses med nya pneumatiska spel- och registerrelän, tätas och justeras samt tillbyggs för de nya stämmorna; befintliga bälgar och regulatorer, vilka tätas och justeras ävensom ställningar och golv m.m. Den elektriska motorfläkten, därest densamma visar sig tillräcklig för den nya orgeln. I annat fall skall densamma utan kostnad för församlingen utbytas mot en större.

I övrigt skall orgeln göras helt ny. Alla överblivna gamla orgeldelar skola tillfalla orgelbyggaren.

Den för överföringen nödvändiga elektriska omformaren skall vara av för ändamålet speciellt lämplig och driftsäker konstruktion och bör den elektriska spänningen för trakturen ej överstiga 12 volt.

De nya väderlådorna skola byggas efter s.k. Roosevelts system och skall den pneumatiska speltrakturen byggas efter sådant system att absolut snabb, tystgående och tillförlitlig tonangivning erhålles.

Den för fjärrverket erforderliga elektriska överföringen skall utföras efter beprövat och erkänt hållbart system och skola härför särskilda referenser och garantier jämte beskrivning lämnas. I anbudet skall materialens beskaffenhet för alla nya pipor och orgeldelar angivas.

I spelbordet skola alla anordningar vara praktiskt och

elegant ordnade efter moderna principer. Tangenterna skola beklädas med elfenben och registerandragen utgöras antingen av små registerandrag med namnbrickorna vända snett emot den spelande, eller ock utgöras av s.k. manubrier.

Intonationen för de olika stämmorna skall vara så karaktäristiskt och konstnärligt utförd som möjligt samt ifråga om styrka vara lämpad efter kyrkorummets behov.

Orgelverket skall i enlighet med bifogade skiss flyttas bakåt, så att måttet mellan läktarskranket och orgelns nedre del blir minst 3,75 meter. I övrigt får orgelskåpets nedre del bibehållas till en höjd av c:a 2,1 meter. Vid denna höjd skall körens plats, sidogången och kapprummet bakom orgeln intäckas med ett tunt, ljudgenomsläppande tak, bestående av ramverk och fyllningar av svart tyg. Denna intäckning, ävensom övriga å skissen angivna väggar, dörrar och trappa skall även ingå i orgelbyggarens åtagande.

Fjärrverket skall placeras å kyrkans vind ungefär i dess mitt och komma ritningar å rummet och ljudtrumman jämte ljudöppningen i valvet att tillhandahållas av arkitekt G. Clason i Stockholm. Utförandet härav samt framdragande av de för fjärrverkets motorfläkt och omformare erforderliga elektriska starkströmsledningarna bekostas av församlingen.

I anbudet skall i övrigt ingå alla kostnader för orgelns ombyggnad enligt ovanstående program, såsom frakter, resor och vivre m.m. sålunda orgeln komplett färdigt uppsatt och intonerad i kyrkan, dock exkl. alla målningsarbeten.

Orgeln skall vara färdig att tagas i bruk senast den 20 maj 1928.

Särskilt alternativt kostnadsförelag skall lämnas å utförandet av endast fjärrverket, vilket då skall anslutas till det nuvarande spelbordets I. manual.

K O S T N A D S F Ö R S L A G.

å ombyggnad av orgelverket i Kristianstads kyrka i enlighet med ovanstående program, nämligen:

Flyttning och ombyggnad av det nuvarande orgelverket jämte tillbyggnad av en tredje manual och ett fjärrverk, innefattande:

Nytt 3-manualigt spelbord jämte pedal, 50 register.

Ny pneumatisk spel- och registertraktur .

Obi

lilla program

Delvis nya väderlådor.

Delvis nya bälgar och regulatorer.

Nya spel- och registerrelän.

12 st. nya stämmor i huvudorgeln.

Komplett fjärrverk om 7 stämmor.

Alla erforderliga ställningar, golv och byggnadsarbeten m.m.
enligt programmet.

Alla resor, frakter jämte vivre under uppsättning och intonation.

För en orgelbyggnad enligt ovanstående uppgår kostnaden
till

Kronor Trettiosextusen (36.000:--).

Kostnaden för de arbeten som ej ingå i ovanstående, nämligen; byggandet av fjärrverksrum och ljudtrumma jämte erforderliga murnings- och målningsarbeten torde ej komma att överstiga

Kronor Tretusen (3.000:--).

Kostnaden för fjärrverket enbart, utfört i enlighet med ovanstående program och anslutet till nuvarande spelbord, uppgår i ett för allt till

Kronor Elvatusen (11.000:--).

Sundbyberg den 1 september 1927.

Akerman & Lunds Nya
Orgelfabriks Aktiebolag

Boberg
29/9

Till Kyrkorådet i Kristianstads församling.

På erhållet uppdrag företog undertecknad den 24 dennes besiktning av orgeln i Kristianstads Trefaldighetskyrka, varöver jag härmed värdsamt får lämna följande utlåtande.

Orgeln, som är byggd år 1891 av Åkerman & Lund i Stockholm, befinner sig i.n. i ett i flera avseenden synnerligen otillfredsställande skick. De mekaniska ledningarna mellan spelbordet och verket äro slitna och så högljutt slarvande, att allt spel vid svagare registrering blir, särskilt för den spelande, som har bullret i sin omedelbara närhet, fullständigt onjutbart. Tonangivningen är dålig - delvis t.o.m. mycket dålig - vartill den trögarbetande pneumatiska maskinen torde bära huvudskulden. Kopplen i sin helhet äro påfallande omoderna, slitna och besvärliga att manövrera. "Rullsvällaren", denna i och för sig betydelsefulla anordning, är nära nog oduglig. - Pipverket företer ett omsorgsfullt och solitt arbete. Enskilda stämmor äro vackert och karakteristiskt intonerade. Dock är intonationen hos labialverket anmärkningsvärt ensidig. Bristen på fylliga stämmor är känbar. Tuttit klingar tunnt och gör sig enligt min mening föga fördelaktigt gällande i den stora kyrkan.

På grund av dels nämnda missförhållanden, dels orgelns snara förseende med ett 7-stämmigt fjärrverk och dels orgelläktarens uppenbarligen alltför ringa utrymme även för den minsta kör, tillåter jag mig rekommendera en ändring enligt nedanstående förslag. Detta avser en fullt tillfredsställande orgel - d.v.s. en i möjligaste mån för kyrkans krav och för utförandet av skilda tiders och länders kompositioner lämpad sådan - för lägsta möjliga pris. Någon god medelväg mellan det nuvarande

och detta förslag kan jag sålunda för min del svärigen finna.

skinner
Ändringsförslag. Orgeln erhåller ett nytt spelbord. (Detta är nödvändigt redan på grund av det genom fjärrverkets tillkomst utökade stämantalet i spelbordet, vartill kommer fjärrverkets i spelbordet placerade svällare, ävensom de från fjärrverket till spelbordet anknutna elektriska ledningarna.) Spelbordet, vänt mot huvudorgeln och placerat närmare det förutvarande ryggspositivets vägg, bygges efter moderna principer, med moderna spelhjälpsmedel (koppel m.m.) och ledningar. För beredande av utrymme åt kyrkokören flyttas huvudorgelns verk ett stycke bakåt. Huvudorgelns ensidiga intonation avhjälpes genom tillskottet av ett lämpligt antal nya stämmor, valda uteslutande med hänsyn till det faktiska behovet. Samtliga stämmor fördelas på tre (ej två) manualer och pedal. Nuvarande luftverk (incl. motor med fläkt) användes åter i den mån sådant i något avseende med fördel kan ske. (Luftlådornas återanvändning medför ett alldeles speciellt arbete med de rörpneumatiska ledningarnas anknötning till desamma. Därjämte måste bl.a. ett ej ringa antal diskantpipor, för vilka vederbörligt utrymme ej finnes å de gamla luftlådorna, placeras utanför dessa.)

På begäran har jag äran bifoga mitt i fullständig dispositionsförslag. För den händelse den förutvarande, under 260 år existerande orgelns intressanta disposition skulle vara för Kyrkorådet okänd, tillåter jag mig även närsluta denna.

Malmö den 28 september 1927.

Sten Boberg
Organist i N° 8° ietri.

Förslag till

DISPOSITION

för ombyggd orgel i Kristianstads Trealdighetskyrka.

Det nuvarande pipverket bibehålles och omintoneras i mån av behov. Stämmorna, vars omfång i.n. är C - g''', utökas i diskanten i enlighet med nedanstående bestämmelser. Nuv. luftverk (incl. motor med fläkt) användes åter i den mån sådant i något avseende med fördel kan ske.

Manualerna erhålla omfånget C - a''', pedalen C - f'. Manualstämmorna utbyggas: 16- och 8-fotsstämmorna t.o.m. a''', 4-fotsstämmorna t.o.m. c''''.

Första manualen.

1. Principal 16'
2. Principal 8' ny, kraftig, vid mensur
3. Gamba 8'
4. Hålflöjt 8'
5. Gedackt 8' ny, kraftig, vid mensur
6. Oktava 4'
7. Rörflöjt 4'
8. Kvinta 2 2/3' (nu 5 1/3)
9. Oktava 2'
10. Kornett 5 k.
11. Trompette harmonique 8'

Fjärrverk, spelbart från I man.

12. Hornprincipal 8' ny
13. Ekogamba 8' ny
14. Vox angelica 8' ny, fr. c. (enkla pipor, översvävande)
15. Lieblichgedackt 8' ny
16. Gemshorn 4' ny
17. Campanelli 3-4 k. ny
18. Vox humana 8' ny

Tremolo

Andra manualen.

19. Borduna 16'
20. Principal 8' (nu i I man.)
21. Viola 8' ny
22. Dubbelflöjt 8' ny
23. Flauto dolce 8' ny
24. Kvintadena 8' ny
25. Fugara 4'
26. Flöjt 4' ny, vid mensur
27. Waldflöjt 2'
28. Mixtur 3-4 k. ny
29. Trumpet 16'
30. Trumpet 8' *ny*
31. Clairon 4' (nu Corno 8', som utökas med labialpipor i diskanten)

Tredje manualen.

32. Principal 8' (nu i II man.)
33. Violin 8' (" " " ")
34. Salicional 8' (" " " ")
35. Voix céleste 8' ny, fr. c (enkla pipor)
36. Flûte harmonique 8' (nu i I man.)
37. Rörflöjt 8' (nu i II man.)
38. Flûte octaviante 4' (" " " ")
39. Harmonia aetherea 3 k. ny
40. Eufon 8' (nu i II man.)

Pedal.

41. Principalbas 16'
42. Violonbas 16' ny, kraftig
43. Subbas 16'
44. Kvintbas 10 2/3'
45. Oktavbas 8'
46. Cello 8'
47. Oktavbas 4'
48. Basun 16'
49. Trumpet 8'
50. Trumpet 4'
- (51) Gedacktbas 16' transm. fr. nr 19

Koppel m.m.

- 1-6. I/P II/P III/P II/I III/I III/II
7-13. 16'II/I 16'III/I 16'III 4'I 4'II/I 4'III/I 4'III/II
14-19. Fyra fria kombinationer, var o. en omfattande samtliga stämmor, Tremolo och kopplen 1-13.
Tutti, omfattande samtliga huvudverkstämmor (utom V.céleste) och normalkoppel (1-6).
Gemensam utlösare för de fria kombinationerna och Tutti.
20. Fritt inställbar autom. pedalväxling för II o. III man.
21. Generalcrescendo - vals med visartavla - tagande samtliga huvudverkstämmor (utom V.cél.) och kopplen 1-13.
22-25. Vals från Handregistrering från 16 från Tungestämm. från
26-28. Crescendosvällare för II och III man. samt fjärrverket.
29-31. Luftvisare Kalkantklocka Voltmätare
Dubbelverkande koppel: 1-3 samt 14-19.

I spelbordet anbringas extra fyra manubrier (med ingraveringar enl. senare bestämmelser) jämte tillhörande kombinationsknappar ^{inst. med ledningar} samt ~~kopplet~~
"Ryggspositiv från"-sälunda, att orgeln framdeles kan fullständigas med ett 4-stämmigt, ånyo ljudande ryggspositiv, utan att därigenom någon ^{aktiva inrätt} som helst ~~ombyggnad~~ av spelbordet behöver företagas.

Härmare bestämmelser.

Spelbordet, byggt efter nutida principer, placeras fristående, vänt mot huvudorgeln, med spelbänken ett litet stycke från det förutvarande ryggspositivets vägg. Manubrier (ej utdrag) användas för stämmor, Tremolo och koppel 1-13, varvid de i dispositionen brukade beteckningssätten följas. Stämmors o. koppels samt övriga anordningars yttre placeringar i spelbordet, pedalens form, manualernas läge i förhållande till varandra samt ordningsföljden för stämmors o. koppels inträde i generalcrescendot utfores i enlighet med de önskemål, som kyrkorådet event. genom någon sin i detta ärende tillkallade sakkunnige kan komma att framställa.

Möjlighet beredes för rörverkets stämning av en person.

I anbud uppgives

byggnadssystem,

de nya pipornas och materialets i övrigt beskaffenhet,

leveranstid - för den händelse beställning skulle ske under nästk.

oktober månad,

garantitid,

- 4 -

kostnaden för orgeln (enligt ovanstående, utan någon avvikelse följda disposition), fullt färdig uppställd på sin plats, då församlingen själv utför och bekostar

1) transporten av orgeldelarna från järnvägen till kyrkan, 2) fjärrverkarum och ljudkanal, 3) fjärrverkskabelns uppdragning och fastgörande, 4) bekostar orgelmontörernas inackordering under den tid arbetet utföres i kyrkan och 5) på egen bekostnad anställer en hantlangare till montörernas förfogande under samma tid,

huru lång tid och vilket antal montörer arbetet i kyrkan tager i anspråk.

Malmö den 28 september 1927.

Arvid Johansson

Blad 2:

30. Trumpet 8' *ny*

36. Flûte

38. Flûte

Blad 3:

I spelbordet anbringas extra fyra manubrier (med ingraveringar enl. senare bestämmelser) jämte tillhörande kombinationsknappar, *alle med ledningar* samt kopplet "~~Ryggspositiv från~~" sålunda, att orgeln främdeles kan fullständigas med ett 4-stämmigt ånyo ljudande ryggspositiv, utan att därigenom någon *arbete inuti* som helst ~~ombyggnad av~~ spelbordet behöver företagas.

Blad 4:

----- 3) fjärrverkskabelns uppdragning och fastgörande, *4) golvarbetet å orgelläktaren,*
5) bekostar orgelmontörernas inackordering under den tid arbetet utföres i kyrkan och *6)* på egen bekostnad anställer en hantlangare till montörernas förfogande under samma tid,
-----

*Betr. orgeln nr 1631
har jag även senare fått
inbörskarta orgeln
"i detta verk finnes
ingen trädpipa."*

POSTADRESS:
SUNDBYBERG

TELEGR.-ADRESS:
ORGELFABRIKEN

TELEFONER

KONTORET I	SUNDBYBERG 26
FABRIKEN	
DIREKTÖREN ANKN.	26
DIREKTÖRENS BOSTAD	191

JJ/HJ. 32/27 *Sundbyberg, den 6 oktober 1927.*

Kristianstads församlings kyrkoråd,

Kristianstad.

I enlighet med Eder v/ skrivelse av den 1 ds. hava vi härmed äran översända anbud å om- och tillbyggnad av orgelverket i Eder kyrka.

Då det oss tillsända, av direktör Axel Boberg upprättade, dispositionsförslaget beträffande stämmornas fördelning på de olika manualerna, tydligen på grund av hans obekantskap med den av oss upprättade planen, som avser utnyttjandet av det nästta möjliga från den gamla orgeln, kommer i en särställning hava vi tillåtit oss att upptaga denna disposition som särskilt alternativ. Enligt detta alternativ kan nämligen av den gamla orgeln endast pedallådan och bälgverket användas. Betr. orgelns placering hänvisa vi till den skiss som åtföljde vårt program och torde denna uppställning vara den enda möjliga. Det å skissen angivna utrymmet bakom orgeln avser nämligen endast det nedre planet intill c:a 2 meters höjd. Utrymmet där ovanför kommer att upptagas av orgelns andra manual.

Enligt Eder önskan hava vi i detta anbud ej upptagit de snickeriarbeten som avse inklädning av utrymmena omkring orgelns nedre del jämte eventuell ändring av fasadens underhängande del.

Som vi i vårt utlåtande av den 1. september angivit, kan fjärrverket mycket väl inkopplas till nuvarande spelbord, men är det givetvis lyckligare om detsamma kan anslutas till ett

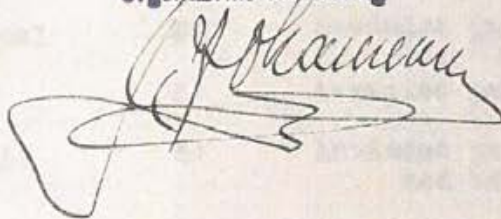
nytt spelbord. Vi hava därför även i detta anbud angivit pris för fjärrverket enbart.

Betr. leveranstiden vilja vi nämna att vi redan sedan 3 månader tillbaka hava kontrakterade beställningar till så stort antal att vi äro fullt sysselsatta till 1. juni nästa år. Med hänsyn därtill kunna vi således ej binda oss för kortare leveranstid än 10 månader från dato om beställning ingår under oktober månad. Vår leveranstid kan således endast förkortas under förutsättning att vi kunna få en annan större orgelleverans, som skall vara färdig till den 1 juni, framflyttad. Vi anse emellertid att underhandlingar här^{ej}om böra upptagas förrän vi erhållit Eder^s meddelande att en sådan åtgärd från vår sida är nödvändig.

Då vår firma sedan gammalt är välkänd för sina gedigna tillverkningar samt framför allt för den goda, konstnärliga och efter varje särskilt kyrkorum lämpade intonation varmed vi förse våra orgelverk, hoppas vi få hava nöjet emottaga Eder v/ beställning, samt teckna

Högaktningsfullt

Åkerman & Lunds Nya
Orgelfabriks Aktieföretag

ÅKERMAN & LUNDS
 NYA ORGELFABRIKS-AKTIEBOLAG
 STOCKHOLM · SUNDBYBERG ·
 FIRMAN GRUNDAD 1860

POSTADRESS:
 SUNDBYBERG
 TELEGR.-ADRESS:
 ORGELFABRIKEN
 TELEFONER:

JJ/HJ. 32/27

Sundbyberg, den 6 oktober 1927.

RET 1
 SEN 1
 ÖREN ANKN. 20
 ÖRENS BOSTAD 191

Kristianstads församlings kyrkoråd,

Kristianstad.

A N B U D.

Åkerman & Lunds Nya Orgelfabriks Aktiebolag erbjuder sig härmed att i Kristianstads kyrka leverera och uppsätta ett orgelverk enligt följande:

		FÖRSLAG n:r 1.		vårt program av 1/9)	
		(I huvudsaklig överensstämmelse med)		Antal pipor:	
		DISPOSITION:		Trä.	Zink. Tenn.
<u>Manual I.</u>	1. Principal	16'		Användes gamla stämman.	
58 toner.	2. Principal	8'		Användes gamla stämman.	
	3. Gamba	8'		Användes gamla stämman.	
	4. Håflöjt	8'		Användes gamla stämman, med bas från Borduna.	
	5. Borduna	8'	Ny.	12	46
	6. Oktava	4'		Användes gamla stämman.	
	7. Oktava	2'		Användes gamla stämman.	
	8. Kornett	5 chor		Användes gamla stämman.	
	9. Mixtur	3 chor	Ny.	---	174
	10. Trumpet	16'		Användes gamla stämman.	
	11. Trumpet	8'		Användes gamla stämman.	
<u>Manual II.</u>	12. Borduna	16'		Användes gamla stämman.	
58 toner.	13. Principal	8'		Användes gamla stämman.	
Utbyggd	14. Fugara	8'	<i>ny</i>	~~Användes gamla Violin 8'~~	
12 toner.	15. Dolce	8'	<i>ny</i>	~~Användes gamla Salicional 8'~~	

			<u>Trä.</u>	<u>Zink.</u>	<u>Tenn.</u>
	16. Fl. harm.	8'	Användes gamla stämman.		
	17. Gedäckt	8'	Ny.	12	46
	18. Fl. oktaviante	4'	Användes gamla stämman.		
	19. Rörflöjt	4'	Användes gamla stämman.		
	20. Kvinta	2 2/3'	~~Användes gamla stämman.~~		
	21. Flageolet	2'	Ny.	--	58
	22. Corno	8'	Användes gamla stämman.		
<u>Manual III.</u> 58 toner.	23. Gedäckt	16'	Ny.	24	34
	24. Bassetthorn	8'	Ny.	12	34
	25. Violin	8'	Ny.	--	46
	26. Salicional	8'	Ny.	--	46
	27. Voix céleste	8'	Ny.	--	46
	28. Rörflöjt	8'	Användes gamla stämman.		
	29. Fugara	4'	Användes gamla stämman.		
	30. Ekoflöjt	4'	Ny.	--	58
	31. Waldflöjt	2'	Användes gamla stämman.		
	32. Oboe	8'	Ny.	--	46
	33. Euphone	8'	Användes gamla stämman.		
<u>Fjärrverk.</u> 58 toner.	34. Prestant	8'	Ny.	12	34
	35. Cremona	8'	Ny.	--	46
	36. Fl. amabile	8'	Ny.	--	46
	37. Unda maris	8'	Ny.	--	46
	38. Fjärrflöjt	4'	Ny.	--	58
	39. Piccola	2'	Ny.	--	58
	40. Vox humana	8'	Ny.	--	58
	Tremulant.				
<u>Pedal.</u> 30 toner.	41. Principal	16'	Användes gamla stämman.		
	42. Subbas	16'	Användes gamla stämman.		
	43. Ekobas	16'	Transmitterad från n:r 23.		
	44. Kvinta	12'	Användes gamla stämman.		
	45. Oktavbas	8'	Användes gamla stämman.		
	46. Violoncell	8'	Användes gamla stämman.		
	47. Oktava	4'	Användes gamla stämman.		
	48. Basun	16'	Användes gamla stämman.		
	49. Trumpet	8'	Användes gamla stämman.		
	50. Clairon	4'	Användes gamla stämman.		

Dessutom insättes 4 st. registerandrag för reserv för eventuellt senare återställande av de gamla stämmorna i ryggspositivet.

<u>Koppel,</u>	1. Manual I på pedalen.	}	REGERAS MED TRAMPOR OCH REGISTER- ANDRAG.
<u>kollektiv,</u>	2. " II " "		
<u>m.m.</u>	3. " III " "		
	4. Manual II på man. I.		
	5. " III " " I.		
	6. " III " man. II.		
	7. Oktaven högre inom man. I.	}	REGERAS MED TRAMPOR.
	8. " högre man. II på I.		
	9. " lägre man. II på I.		
	10. " lägre inom man. III.		
	11. Fri kombination n:r 1.	}	REGERAS MED KNAPPAR UTLÖSANDE VARANDRA SAMT DESSUTOM ÄVEN MED TRAMP FÖR VARJE KNAPP.
	12. " " " 2.		
	13. " " " 3.		
	14. Kollektiv, Piano.		
	15. " Mezzoforte		
	16. " Forte		
	17. " Tutti		
	18. Utlösning (handreg. "in")		
	19. Autom. pedelväxel för manual II och III.	}	KNAPPAR MED HAKIN- RÄTTNING.
	20. Manual II "av"		
	21. Fjärrverk på manual II.		
	22. Rörverk "av"		
	23. Registersvällare för hela verket.	}	BALANS- TRAMPOR.
	24. Crescendo för manual II.		
	25. " " " III.		
	26. " " fjärrverk.		
	27. Visare för vind.		
	28. " " registersvällare.		
	29. " " elektr. ström.		

Av den gamla orgeln skall användas, förutom här ovan angivna gamla stämmor, samtliga väderlådor och bälgar.

Manualernas undertangenter beklädas med elfenben. Registerandragen utföras i form av manubrier å ömse sidor om manualerna. Luftpumpningen sker medelst befintlig orgelfläkt. Därest densamma emellertid skulle visa sig otillräcklig utbytes orgelfläkten mot en ny, större, utan merkostnad för församlingen. Fria kombinationerna anordnas pneumatiskt med inställningsknappar över varje register.

Eventuell ändring av orgelfasaden samt inklädnad av utrymna omkring orgelns nedre del samt erforderliga målningsarbeten ingå ej.

För den elektriska överföringen till fjärrverket levereras en specialomformare för 12 volts spänning. För lufttillförseln till fjärrverket levereras en elektrisk orgelfläkt. Framdragande av elektriska starkströmsledningar till dessa maskiner jämte deras startanordningar ingå dock ej i anbudet.

I detta anbud ingå alla erforderliga frakter och resor fram och åter till Kristianstads järnvägsstation.

För ett orgelverk utfört i enlighet med ovanstående, komplett uppsatt betinga vi oss ett pris av

Kronor Trettiofyratusenfemhundra (34.500:--)

Bifogade leveransbestämmelser gälla i tillämpliga delar.

För utförande av enbart fjärrverket i enlighet med ovan angivna disposition, anslutet till den nuvarande orgelns 1:sta manual, komplett levererat och uppsatt på enahanda villkor som ovan stipulerats, betinga vi oss ett pris av

Kronor Tiotusen (10.000:--)

FÖRSLAG n:r 2.

(Enligt direktör Axel Bobergs disposition).

	DISPOSITION:	Trä.	Antal pipor:		
			Zink.	Tenn.	
<u>Manual I.</u> 58 toner. (Utbyggt)	1. Principal	16'	Användes	gamla	stämman.
	2. Principal	8'	Ny.	12	12 34
	3. Gamba	8'	Användes	gamla	stämman.
	4. Håflöjt	8'	Användes	gamla	stämman.
	5. Gedackt	8'	Ny.	12	-- 46
	6. Oktava	4'	Användes	gamla	stämman.
	7. Rörflöjt	4'	Användes	gamla	stämman.
	8. Kvinta	2 2/3'	Användes	gamla	Kvinta 6'
	9. Oktava	2'	Användes	gamla	stämman.
	10. Kornett	5 chor	Användes	gamla	stämman.
	11. Trumpet	8'	Användes	gamla	stämman.
<u>Fjärrverk.</u> 58 toner. (Spelbart från man.I)	12. Hornprincipal	8'	Ny.	12	12 34
	13. Ekogamba	8'	Ny.	--	12 46
	14. Vox angelica	8'	Ny.	--	-- 46
	15. Liebl.gedackt	8'	Ny.	12	-- 46
	16. Gemshorn	4'	Ny.	--	-- 58
	17. Campanelli	3-4 ch.	Ny.	--	-- 220
	18. Vox humana	8'	Ny.	--	-- 58
		Tremulant.			
<u>Manual II.</u> 58 toner. (Utbyggt)	19. Borduna	16'	Användes	gamla	stämman.
	20. Principal	8'	Användes	gamla	stämman.
	21. Viola	8'	Ny.	--	12 46
	22. Dubbelflöjt	8'	Ny.	12	-- 46
	23. Fl.dolce	8'	Ny.	--	12 46
	24. Kvintadena	8'	Ny.	--	12 46
	25. Fugara	4'	Användes	gamla	stämman.
	26. Flöjt	4'	Ny.	--	-- 58
	27. Waldflöjt	2'	Användes	gamla	stämman.
	28. Mixtur	3-4 chor	Ny.	--	-- 220
	29. Trumpet	16'	Användes	gamla	stämman.
	30. Trumpet	8'	Ny.	--	24 32
	31. Clairon	4'	Användes	gamla	Corno 8'

			Trä.	Zink.	Tenn.
<u>Manual III.</u> 58 toner. (Utbyggt)	32. Principal	8'	Användes gamla stämman.		
	33. Violin	8'	Användes gamla stämman.		
	34. Salicional	8'	Användes gamla stämman.		
	35. Voix céleste	8' Ny.	--	--	46.
	36. Rörflöjt	8'	Användes gamla stämman.		
	37. Fl. harm.	8'	Användes gamla stämman.		
	38. Fl. okt.	4'	Användes gamla stämman.		
	39. Harm. aetherera 3 ch.	Ny.	--	--	174
	40. Euphone	8'	Användes gamla stämman.		
	<u>Pedal.</u> 30 toner.	41. Principalbas	16'	Användes gamla stämman.	
42. Violonbas		16' Ny.	--	30	--
43. Subbas		16'	Användes gamla stämman.		
44. Kvinta		10 2/3'	Användes gamla stämman.		
45. Oktavbas		8'	Användes gamla stämman.		
46. Cello		8'	Användes gamla stämman.		
47. Oktava		4'	Användes gamla stämman.		
48. Basun		16'	Användes gamla stämman.		
49. Trumpet		8'	Användes gamla stämman.		
50. Trumpet		4'	Användes gamla stämman.		
51. Gedäcktbas		16'	Transmitterad från h:r 19.		

Dessutom insätts 4 st. registerandrag jämte övriga anordningar i spelbordet för eventuellt senare återställande av de gamla stämmorna i ryggepositivet.

Koppel,
kollektiv,
m.m.

1. Manual I på Pedalen.	}	
2. " II " "		
3. " III " "		
4. " II " manual I.		
5. " III " " I.		REGERAS
6. " III " " II.		MED
7. Oktaven lägre inom man. II på I.		REGISTERANDRAG
8. " lägre " " III " I.		OCH
9. " lägre inom man. III.		TRAMPOR.
10. " högre inom manual I.		
11. " högre i man. II på I.		
12. " högre i man. III på I.		
13. " högre inom man. III på II.		

- 14 - 17. Fyra fria kombinationer var och en omfattande samtliga stämmor, Tremulant och kopplen 1-13. } REGERAS MED KNAPPAR UTÅ LÖSANDE VA R ANDRA SAMT DESSUTOM MED TRAMP FÖR VARJE KNAPP.
18. Tutti, omfattande samtliga huvudverkets stämmor, utom Voix céleste, och kopplen 1-6. }
19. Utlösning (handreg"in") }
20. Fritt inställbar automatisk pedalexel för man. II och III. } KNAPP med HAKINRÄTTN.
21. Generalcrescendo tagande samtliga huvudverkets stämmor, utom Voix céleste, och kopplen 1-13. } VALS MED VISARTAVLA.
- 22 - 25. Vals "från, Handregistrering "från" 16':s "från" Tungstämmor "från". } KNAPPAR med HAKINRÄTTN.
- 26 - 28. Crescendosvällare för man. II och III samt Fjärrverk. } BALANS-TRAMPOR.
- 29 - 31. Visare för luft och elektr. ström samt kalkantklocka.

Av den gamla orgeln skall användas, förutom här ovan angivna stämmor, pedalens väderlåda samt bälgverket.

För detta alternativ gälla i övrigt samma bestämmelser som utsatts under förestående alternativ n:r 1.

För ett orgelverk utfört i enlighet med ovanstående, komplett uppsatt, betinga vi oss ett pris av

~~Kronor Fyrtioentusen (41.000:--)~~

Bifogade leveransbestämmelser gälla i tillämpliga delar.

I samtliga ovanstående förslag ingå ej byggandet av rum och ljudtrumma för fjärrverket.

Detta anbud gäller till den 15 december 1927.

Sundbyberg den 6 oktober 1927.

**Åkerman & Lunds Nya
Orgelfabriks Aktieföretag**

POSTADRESS:
SUNDBYBERG
TELEGR.-ADRESS:
ORGELFABRIKEN

JJ/EJ.

Sundbyberg, den 6 oktober 1927.

TELEFONER:
KONTORET I ..... SUNDBYBERG 26
FABRIKEN I .....
DIREKTÖREN ANK. 26
DIREKTÖRENS BOSTAD 191

Herr Kontrakteprost M. Lundborg,

Kristianstad.

*Öfver tillskänkt kyrkbyråns Årskatt
i Helsingborgs Kommun för d. 10/10. L.*

Vi tillåta oss härmed betr. leveranstiden separat för
Eder andraga följande.

Som vår direktör J. redan vid sitt besök hos Eder angav,
äro vi enligt kontrakt bunda vid att leverera en stor orgel till
Mariakyrkan i Helsingborg till den 1 juni 1928, och hava vi
dessutom ett stort antal mindre orglar som måste vara färdiga
dessförinnan. Vår intonatör, vilkens tid är det viktigaste mo-
mentet i våra leveranser blir sålunda upptagen med Helsingborg
från den 15 april 1928. Den enda möjliga utvägen synes oss så-
lunda vara att underhandla med Helsingborgs kyrkoråd om att få
framflytta leveranstiden av deras orgel minst 2 månader. Oss
veterligt föreligga hos dem inga särskilda omständigheter vari-
genom en sådan framflyttning över sommarmånaderna skulle komma
att vålla någon olägenhet. Av tidningarna hava vi även sett att
i deras kyrka upptäckts en del gamla målningar å västra väggen
som skola återställas och är det även därför möjligt att en för-
sening av deras läktarombyggnad kan göra det nödvändigt att
framflytta leveranstiden för orgeln.

Vi anse emellertid det vara lämpligt och önskvärt om Ni
å Eder sida även ville göra en hemställan till Helsingborgs kyr-
koråd i denna sak. Eder motivering i en sådan hemställan kommer
givetvis att väga mera i Helsingborg än vår, då en framställning
enbart från vår sida kunde antagas hava andra motiv.

Vi hoppas att denna sak sålunda skall kunna ordna sig till det bästa och att den nu planerade orgelbyggnaden skall komma till stånd så att Eder kyrka även måtte bli försedd med en i alla avseenden förstklassig och modern orgel.

Alltid med största nöja till Eder tjänst, teckna vi

Högaktningsfullt

Åkerman & Lunds Nya

Orgelfabriks Aktiebolag

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'Åkerman', written over a large, faint, stylized graphic element that resembles a signature or a decorative flourish.

STORSÄMBETET
I HÅLSINGBORG

TELEFONER: 1642 & 800

Hålsingborg den 15 Okt. 1927

Kontraktsgrossaren m. m.
Herr Doktor Mathews Lundberg,
Kustiansstad.

Med Tacksamhet erhåller
jag medtagandet av skrivelsen den 10 d. i.
Såvitt länsvännen har på künghligt sätt ord
för oss, vill Maria församlings kyrkor
med hänsyn till jubileet tillmötesgå
gjorda framställningarna. För min
del har jag varmt förordat detta.
Vi emottåe alltså en offici
hemsställare från Kustiansstads kyrkor
För Maria församlings kyrkor
Sigtur Westman

E. A. SETTERQUIST & SON
FABRIK FÖR KYRK-ORGLAR
TELEFON 304
ÖREBRO

A. P. - 0 - 19.10.27 - 7.7

För näm. Badhotellet, Saltjöbaden
(Örebro) den 18 okt. 1927.

Herr Teol. Doktor W. Lundborg.
Kristianstad.

Tacksamt ha vi mottagit erade
skrifvelsen af den 2 dennes jämte dis-
position till ombyggnad af orgeln i
Kristianstad församlings kyrka.

Den vi emellertid ej kunna åtaga
oss att utföra ifrågasättande arbete till
den 15 maj 1928. Därför vi oss ej böra lämna
något kostnadsförslag. Vi ligga nämligen
inre med beställningar af nya orglar
för hela nästa år.
För förtroendet att få räkna på arbete
tacka vi och tacka

Med utmärkt Högaaktning
E. A. Setterquist - Sof

POSTADRESS:
SUNDBYBERG

TELEGR.-ADRESS:
ORGELFABRIKEN

TELEFONER:
SUNDBYBERG 26
EN ANKN. . . . . " 26
ENS BOSTAD . . . . . " 191

JJ/HJ. Sundbyberg, den 22 oktober 1927.

Kristianstads församlings kyrkoråd,

Kristianstad.

Sedan vi idag erhållit meddelande om att Hälsingborgs kyrkoråd enhälligt beviljat vår ansökan om att få framflytta leveranstiden av deras orgel två månader, få vi härmed förklara oss beredda, att med Eder kontraktera om leverans av orgel enligt lämnade anbud, till den 1 juni 1928.

På begäran få vi även beträffande de olika alternativen i vårt anbud meddela, att intet hinder möter från vår sida, att i samråd med Eder organist eller annan sakkunnig, utarbета en modifierad disposition för den nya orgeln baserad på en kompromiss mellan de nu föreliggande tvenne förslagen.

Med största nöje till Eder tjänst, teckna vi

Högaktningsfullt
Åkerman & Lunds Nya
Orgelfabriks Aktiebolag

Malms den 23 oktober 1827.

Resant språk. Dolis C. R. d. 24/10 27

Årskänslor för 1827

Konstnärskonstnären kl. 7,40 kvar.

Hans k. l. r. M. Lundberg,

Kristianstad.

Det är regelbunden församling i
Lundens församling om dispositioner för anläggning
i Kristianstads Lystra, dat. d. 7 d. e., vilka troligt
mått utgör förslaget, som jag redan fört under
ett sammanträffande med församlingens chef och flyk-
tigt kan säga det är, har jag på begäran nu
närvarande granskad. De invändningar, som jag redan efter
det flyktiga förslaget anser mig böra göra mot
dessa förslag, finner jag fortfarande välbeskrivna.
Såsom olidligt och i öfrigt olidligt uttalande
kan jag ej nämligen att betrakta det gjorda valet av
nya stämmor, fördelningen av huvudsakliga manual-
stämmor på de olika manualerna, de kraftigare tung
stämmornas placering utaför varje såväl möjligt,
frånvaron av utlyggnad i första och tredje manualstäm-
morna, fjärrverket spelbordet på andra manualen (i st. f.
från första), anbringandet av balustrampa (i st. f. val
för generalrescendat generalrescendat samt delvis val
av koppel ^{stäm} och koppelns anbringande i spelbordet.

Skicka dem i klang mellan orgeln i sitt nuvarande stånd
och samma orgel omlagad enligt detta förslag, skulle utan
tvivel för skönheten bli övervårda jäga i förhållande
till det pris omlaggnaden betingad.

Ännuvida de äro goda. Jodalväxeln skulle bli avsett ^{bli} frifritt
inrättbar eller ej framgår ej av ~~det gjorda~~ utlåtandet, i hället
ifall de äro mig under "Närmare bestämmelser" nämnda skul-
digheter för leverantören godkända eller ej.

Men att jag något som sådant fått vilja ifrågasätta
firman A. G. L:s förmoda att förstärkt byggda
orglar, vill jag dock bestämt framhålla, att ifall den
rent musikaliska placera - välet ~~och~~ och placeringen
är stämmer och koppel samt vad såsom närmast samman-
hängen - skall bli fullt tillfredsställande, så bör den
överlåtelse åt en orgelns spelare med tillräcklig erfarenhet
i vad såväl ~~de~~ en större godtyckt som ett korrekt
framförande återgivande av olika kompositörers verk
fordra för resurser hos instrumentet.

Det är mig på kyrkorådets auktion utarbetade
förslaget avser ingen halvmesyr utan en omlag-
ning - även denna med fullständigt bibehållande
av bl. a. det gamla pipverket - så beskaffad,
att omlaggnaden verkligen bliver effektfull, varigenom
den sålunda också verkligen kan förvaras.

Att hos den nämnda orgelfirman mitt förslag
skulle bli 6.500 kronor dygare att utföra än firman eget,
beror enligt upprif på dels att några av de nya stämmorna

i ~~20~~ mitt förslag är något dyrare än de av firmans gamla
förslag, dels att hos mig förskömmen en stämma
mer än i firmans förslag, dels att jag använder ut-
byggd i samtliga manaker under det firmans gamla blott
utbygger andra manaker, dels att mina koppel o.d. ~~är~~
~~är~~ något talrikare än firmans, dels att firmans vid ut-
förandet av mitt förslag blott beträffar de nuv. pådallaft-
lidans återanvändning under det att samtliga gamla luftläda
skulle komma till bruk enligt firmans eget förslag.

Här till vill jag blott nämna, att jag, ifall det skulle
örskas, är redo att omedelbart göra något icke alltför
mycket betydande inskränkningar i min disposition,
ävensom påseke att ifall min disposition användes gärna
en gammal luftläda faktiskt kan användas, vilket all-
enligt min övertygelse skulle komma att förbilla orygl
med ~~ett~~ minst ^{ettusenfemhundra} ~~ett~~ kronor.

Et fjärverk utan ombyggnad av huvudorgel
— en i musikaliskt avseende gäga homogen ordning
synes mig under alla förhållanden bliva betydligt
dyrare än fjärverk med ombyggnad.

Med respekt
Siggablin
Jens Löberg

Axel Bobergs reaktion på Åkermans anbud

Det av orgelfirman Åkerman & Lund inlämnade förslaget till disposition för ombyggd orgel i Kristianstads kyrka, dat. d. 7 dennes, vilket torde vara ungefär detsamma, som jag redan förut under ett sammanträffande med firmans chef helt flyktigt hann taga del av, har jag på begäran nu närmare granskat. De invändningar, som jag redan efter det flyktiga genomseendet ansåg mig böra göra mot detta förslag, finner jag fortfarande välbefogade.

Såsom otidsenligt och i övrigt otillfredsställande kan jag ej underlåta att beacknata det gjorda valet av nya stämmor, fördelningen av huvudverkets manualstämmor på de olika manualerna, de kraftigare manualtungstämmornas placering utanför varje svällmöjlighet, frånvaron av utbyggnad i första- och tredje manualstämmorna, fjärrverkets spelbarhet från andra manualen (i st.f. från första), anbringandet av balanstrampa (i st.f. vals) för generalcrescendot samt delvis valet av koppel och sättet för koplens anbringande i spelbordet.

Skillnaden i klang mellan orgeln i sitt nuvarande skick och samma orgel ombyggd enligt detta förslag, skulle utan tvivel för åhöraren bli överraskande ringa i förhållande till det pris ombyggnaden betingat.

Huruvida den autom. pedalväxeln avses bli fritt inställbar eller ej framgår ej av anbudet, ej heller ifall de av mig under "Närmare bestämmelser" nämnda skyldigheterna för leverantören godkänts eller ej.

Utan att på något som helst sätt vilja ifrågasätta firman Å & L:s förmåga att förtjänstfullt bygga orglar, vill jag dock bestämt framhålla, att ifall den rent musikaliska planen – valet och placeringen av stämmor och koppel samt vad därmed närmast sammanhänger – skall bli fullt tillfredsställande, så bör den överlåtas åt en orgelns spelare med tillräcklig erfarenhet i vad såväl en större gudstjänst som ett korrekt återgivande av olika kompositörers verk fordra för resurser hos instrumentet.

Det av mig på kyrkorådets anhållan utarbetade förslaget avser ingen halvmesyr utan en ombyggnad – även denna med fullständigt bibehållande av bl.a. det gamla pipverket – så beskaffad att ombyggnaden verkligen bliver effektiv, varigenom den sålunda också verkligen kan försvaras.

Att hos den nämnda orgelfirman mitt förslag skulle bli 6.500 kronor dyrare att utföra än firmans eget, beror enligt uppgift på dels att några av de nya stämmorna i mitt förslag äro något dyrare än de av firman själv föreslagna, dels att hos mig förekommer en stämman mer än i firmans förslag, dels att jag använder utbyggnad i samtliga manualer under det firman själv blott utbygger andra manualen, dels att mina koppel o.d. äro något talrikare än firmans, dels att firman vid utförandet av mitt förslag blott beräknar den nuv. pedalluftlådans återanvändning under det att samtliga gamla luftlådor skulle komma till bruk enligt firmans eget förslag.

Härtill vill jag blott nämna, att jag, ifall så skulle önskas, är redo att omedelbart göra några icke alltför mycket betydande inskränkningar i min disposition, ävensom påpeka att ifall min disposition användes ytterligare en gammal luftlåda faktiskt kan användas, vilket allt enligt min övertygelse skulle komma att förbilliga orgeln med minst ettusenfemhundra kronor.

Ett fjärrverk utan ombyggnad av huvudorgeln – en i musikaliskt avseende föga homogen anordning – synes mig under alla förhållanden bliva betydligt dyrare än fjärrverk med ombyggnad.

Med utmärkt högaktning

Axel Boberg

TELEGRAMADRESS
ORGELFABRIKEN

TELEFONER:
KONTORET | SUNDBYBERG 26
VERKSTADEN |
DIREKTÖRENS BOSTAD | BÄRSUNDA 549

ÅKERMAN & LUNDS

NYA ORGELFABRIKS AKTIEBOLAG

— SUNDBYBERG —

FIRMAN GRUNDAD 1860
KUNGL. HÖFLEVERANTÖR

FÖRSTA
STOCKHOLM 1866
HELSINGBORG 1903

DRIS
STOCKHOLM 1897
MALMÖ 1914

JJ/HJ.

SUNDBYBERG den 27 oktober 1927.

Kristianstads församlings kyrkoråd,

Kristianstad.

Edert telegram och brev jämte tidningsreferat från kyrkostämman tacksamt tillhanda och vilja vi, i avvaktan på avskrift av direktör Bobergs anmärkningar, för dagen endast anföra följande.

För att kunna medhinna arbetet i god tid är det nödvändigt att förberedande arbeten såsom måttagning och upprättande av ritningar m.m. omedelbart påbörjas. Härför erfordras emellertid alla först att orgeldispositionen blir definitivt fastställd.

Då dispositionen, åtminstone beträffande stämfördelningen mellan de olika manualerna, intimt sammanhänger med utnyttjandet av de gamla väderlådorna, ävensom det tillgängliga utrymmet, anse vi det oundgängligt att denna fråga måste avgöras i samråd med oss. För undvikande av en mängd tidsödande korrespondens, vore det därför önskvärt om den eller de sakkunniga, som skola avgöra frågan, kunde sammanträda med oss här i Stockholm. fortast möjligt.

En kompromiss emellan vår och direktör Bobergs disposition innefattar emellertid även en ekonomisk faktor, som vi förmoda endast kan avgöras av kyrkoråd. Till ledning för bedömning även av denna sida av saken vilja vi redan nu lämna följande uppgifter för beräkning av kostnaderna för de anordningar som event. skola tillkomma enligt direktör Bobergs disposition.

1:o) Om stämmorna skola fördelas mellan de olika manualerna enligt direktör Bobergs förslag måste samtliga väderlådor, utom pedalens, göras nya. Merkostnaden härför, med utgångspunkt från vårt förslag, uppgår till

Kronor 2.800:--.

2:o) Om 10 stämmor skola utbyggas även i I. manualen, för erhållande av genomgående koppel, tillkomma

Kronor 1.200:--.

3:o) Om 8 stämmor skola utbyggas även i III. manualen, tillkomma

Kronor 1.000:--.

4:o) För en ny stämma: Violonbas 16' i pedalen, tillkommer

Kronor 1.200:--

5:o) För ytterligare trenne koppel, en fri kombination och fritt inställbar autom. pedalväxel, tillkomma

Kronor 800:--.

Ehuru vi fortfarande äro av den meningen, att den av oss upprättade dispositionen är fullt modern och fullt tillräcklig i alla avseenden, hava vi givetvis intet emot att tillbygga mer eller mindre av ovan angivna, i den mån de musiksakkunniga kunna finna det nödvändigt och motsvara kostnaderna. Vad som upptagits under mom. 1 - 5 härövan anse vi dock under alla förhållanden vara onödiga kostnader. Den värdefullaste tillökningen torde vara en ytterligare stämma i pedalen under mom. 4.

Så snart nu omförmälda frågor blivit avgjorda och därmed kostnadssumman fastställd skola vi översända kontraktsförslag.

Högaktningsfullt

**Åkerman & Lunds Nya
Orgelfabriks Aktiebolag**

TELEGRAMADRESS
ORGELFABRIKEN
TELEFONER:
KÖNTORET } SUNDBYBERG 26
VERKSTADEN }
DIREKTÖRENS BOSTAD HÄSUNDA 549

Kontraktspros. 4/27.
ÅKERMAN & LUNDS

NYA ORGELFABRIKS AKTIEBOLAG

— SUNDBYBERG —

FIRMAN GRUNDAD 1860
KUNGL. HOFLEVERANTÖR

FÖRSTA STOCKHOLM 1866 DRIS. STOCKHOLM 1897
HELSINGBORG 1903 MALMÖ 1914

JJ/HJ.

SUNDBYBERG den 29 oktober 1927.

Herr Kontraktspros M. Lundborg,

Kristianstad.

Efter genomläsandet av tidningsreferaten över Eder kyrkostämman finna vi att en del däri gjorda uttalanden i sanningens intresse böra bemötas.

- 1:o) Då vi snart sagt varje dag, för uppgörande av förslag, hava att muntligen och skriftligen diskutera orgeldispositioner med olika organister, äro vi fullt inne i de olika smakriktningar och åsikter, som vilja göra sig gällande. Det vore emellertid från flera synpunkter oriktigt att vid varje tillfälle okritiskt låta än den ens och än den andra utan vidare få sin vilja fram. Dels är det högst nödvändigt att genom ansvariga orgelbyggares förmedling, i samråd med Kungl. Musikaliska Akademiens lärare i orgelspelning, så småningom kunna åstadkomma någon enhetlighet i dispositionerna, och dels blir det alltid för eftervärlden orgelbyggaren som får skulden för en misslyckad disposition. Vi äro sålunda ej villiga att erkänna vårt förslag som någon "halvmesyra". Rätta förhållandet torde vara, att om t. ex. 10 av landets förnämsta orgelspelare blevo tillfrågade om nu ifrågavarande tvenne förslag, skulle samtliga, utom Boberg, anse vårt förslag i alla avseenden täcka nutida svensk smakriktning.
- 2:o) Att tyskarna skulle hava hunnit längre i orgelbyggnadskonsten är även en fullkomligt felaktig uppfattning. Tyska orgelbyggeriet hade redan före kriget, genom den oerhörda inbördes konkurrensen, råkat i misär, och efter kriget råder

Val. 7.
Kupplingsprot. 4/11

fullständigt kaos. Därom vittnar bl. a. de frågor som skola avhandlas vid den konferens som i dagarna hålles i Freiburg mellan orgelbyggare och organister.

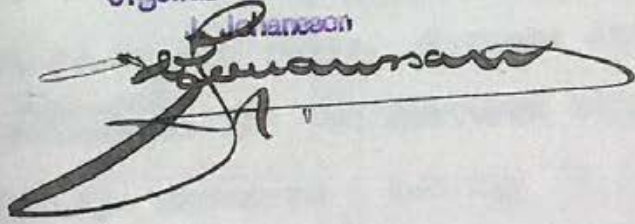
Alla sakkunniga, bl. a. amerikaner, som besökt olika länder äro också ense om att den svenska orgelbyggnadskonsten står ojämförligt högre än den tyska.

Att vi skulle använda betydligt med tysk material i våra orglar är en lögn som utsprides av ett antal små orgelbyggare, som själva ej hava någon fabrik, utan importera sina orgeldelar. Vi kunna visa att vi i vår fabrik tillverka även de minsta smådelar själva och ej hava någon som hållst import.

3:o) Att vi skulle hava något ekonomiskt utbyte av att hålla på våra egna förslag förstå vi ej, då andras förslag i regel, liksom även här, bliva mera omfattande och dyrbarare än våra.

Vi äro sålunda förvissade om att även här, som överallt annorstädes där vi byggt orglar, belåtenheten med den i rätt tid levererade orgeln skall bliva allmän.

Högakttningsfullt
Åkerman & Lunds Nya
Orgelfabriks Aktiebolag

K. Hansson

*Bl. 47
Kyrkansrapport 1/11/27.*

Säll/

Kristianstads församlings kyrkoråd,

Kristianstad.

Undertecknad som på uppdrag granskat de förslag till ombyggnad av orgeln i Kristianstads kyrka, som inlämnats från firman Åkerman & Lund och musikdirektör Axel Boberg, får däröver avgiva följande utlåtande.

Av de båda förslagen sätter jag av följande skäl det Åkermanska främst. Direktör Boberg har de starkaste stämmorna i manual II. Då denna manual är byggd inom skåp fruktar jag att den nya orgeln trots den stora tillökningen ej kommer att klinga nämnvärt starkare än den gamla. Kyrkans storlek gör att de starka stämmorna ^{Trumpet} ~~Principel~~ 16' och Mixturen böra stå fritt, alltså i manual I. Tredje manualen i Bobergs förslag är enligt min mening alltför mager. Där saknas såväl 16:fots som 2:fots stämma, samt den viktiga Oboe-stämman. Andra manualen i Bobergs förslag är betydligt rikare besatt än Åkermans, men jag ser ingen anledning till att vi här i Sverge skola följa det tyska föredömet att göra andra manualen till huvudmanual.

Den stora anhopningen av koppel och andra hjälpmedel ^{i Bobergs förslag} ~~an-~~ ser jag överflödig. Det Åkermanska förslaget fyller mer än väl behovet i detta avseende. Anbringandet av s.k. vals i stället för den på svenska orglar alltid brukliga balanstrampen för re-

gistersvällaren (generalproscendo) avråder jag bestämt ifrån. Med balanstramp, på vilken man fast kan sätta foten, behärskar man säkrare denna anordning!

Då enligt uppgift de gamla väderlådorna äro fullt användbara synes det mig även onödigt att, vilket utan tvivel blir fallet om det Bobergiska förslaget blir antaget, kassera desamma. Jag föreslår därför till antagande det Åkermanska förslaget, dock med följande ändringar och tillägg.

Då de starkaste stämmorna äro placerade i manual I bör givetvis denna manual utbyggas i stället för manual II. I manual II bör insättas Klarinett 8 fot och Kvintadena 8 fot, båda så viktiga stämmor att de ej få saknas i en orgel av denna storlek, och i stället för n:r 19, Rörflöjt 4 fot, ett Gemshorn 4 fot. Rörflöjtens pipor kunna då med komplettering och obetydlig ändring användas som Gedackt 8 fot i samma manual. Pedalen bör obetydligt kompletteras med en Violonbas 16 fot då tre kraftiga 16 fots stämmor helt säkert äro av nöden för vinnande av balans mellan manualernas kraftiga labialverk och pedalen. Trots dessa enligt min mening nödvändiga ändringar och tillägg, torde det Åkermanska förslaget i alla händelser bli billigare än det Bobergiska. Orgeln skulle enligt detta förslag komma att innehålla 52 självständiga stämmor och en lånad. Skulle församlingen emellertid av kostnadsskäl anse sig nödsakad att utesluta någon stämma, är den enda som enligt min mening möjligen kan komma ifråga Gemshorn 4 fot i manual II. Detta vore dock att beklaga då manualen därigenom ginge miste om den enda stämman med oktavaklang och en utmärkt vacker södstämma.

Stockholm den 1 november 1927.

Oskar Lindberg.

Organist i Engelbrektskyrkan. Lärare

vid Kungl. Musikkonservatorium. Led.

av Musikaliska Akademien

TELEGRAMADRESS
ORGELFABRIKEN
TELEFONER
KONTORET | SUNDBYBERG 26
VERKSTADEN | SUNDBYBERG 26
DIREKTÖRENS BOSTAD | HÄLSINGÅ 549

JJ/HJ. SUNDBYBERG den 2 november 1927.

Kristianstads församlings kyrkoråd,
Kristianstad.

Det på Edert uppdrag från musikkdirektör Oskar Lindberg infordrade yttrandet över orgeldispositionerna gversändes härmed.

Som framgår därav har han ansett att den eventuella merkostnad som kan ifrågakomma utöver vårt förslag n:r 1 bör användas för tillägg av trenne stämmor, nämligen Kvintadena 8', Klarinett 8' i man. II och Violon 16' i pedalen samt utbyte av den gamla Rörflöjt 4' i man. II mot ett Gemshorn 4'.

Att nu nämnda stämmor kunde vara önskvärda voro vi givetvis på det klara med när vi upprättade vårt program, men ville vi med hänsyn till sakens dåvarande läge föreslå det minsta möjliga. Samtliga tremanualiga orglar som byggts under de senaste åren hava nämligen försetts med nu ifrågavarande stämmor, varigenom de kommit upp till ett stämantal över 50.

Tilläggekostnaden för de stämmor som nu enligt direktör Lindbergs förslag skola tillkomma blir:

för en Kvintadena 8' i man. II,	Kronor 1.100:--
" " Klarinett 8' i " II,	Kronor 1.150:--
" " Violon 16' i pedalen,	Kronor 1.200:--
" utbyte av Rörflöjt 4' mot Gemshorn 4'	Kronor 150:--
" utbyggnad av manual I i stället för manual II	Kronor 250:--

Vi emotse med nöje Edert v/ omgående svar, samt teckna

Högaktningfullt
Åkerman & Lunds Nya
Orgelfabriks Aktiebolag

Stockholm, Rådmanngatan 17, d. 12/11 1927.

Herr Kontraktspresten, Teol. Dr.

M. Lundborg,

Kristianstad.

Som svar å Herr Doktors fråga i brev av den 7 ds. ang. ev. kontrollantskap för den nya orgeln till Eder kyrka, ber jag få meddela att jag för ett sådant arbete beräknar ett arvode av kr. 200:-

Samtidigt skulle jag vilja bedja Herr Doktern göra vad som kan göras för att få åtminstone Violon 16" i pedalen med i programmet, då i en orgel på 50 stämmor denna viktiga stämma ej får fattas. Medlen till såväl denna som den andra av mig föreslagna stämman, Gemshorn 4", kunde ju måhända - om så behövs-lämpligen åstadkommas genom den konsert, som i samband med invigningen av den nya orgeln brukar givas och som alltid ger fullt hus.

Med största högaktning

Oskar Lindberg.

KONTRAKT

Emellan Kristianstads församlings kyrkoråd, Kristianstad,
här nedan kallad beställaren, och Åkerman & Lunds Nya Orgelfabriks Aktiebolag,
här nedan kallat leverantören, är följande avtal träffat:

§ 1.

Leverantören åtager sig härmed, att, i enlighet med av honom lämnat anbud av
förslag n:r 1.
den 6 okt. 1927 jämte därmed bifogade leveransbestämmelser, båda gällande såsom
del av detta kontrakt, samt i enlighet med de särskilda bestämmelser detta kontrakt
innehåller, till nedan angivet pris leverera och uppsätta ett orgelverk i
Kristianstads kyrka.

§ 2.

Leverantören åtager sig även att vid orgelns planläggning bereda plats
för i skrivelse av den 2 november 1927 angivna tvenne stämmorna, Kvintadena
8' och Klarinett 8', samt att på kyrkorådets senare order insätta en eller
båda av dessa till i skrivelsen angivet pris. De i sammskrivelse upptagna
posterna, kronor 1.200:-- för en Violon 16', kronor 150:-- för utbyte av
Rörflöjt mot Gemshorn och kronor 250:-- för utbyggnad av manual I i stället
för manual II, äro intagna i detta kontrakt.

§ 3.

Leverantören förbinder sig att, därest i paragraf 4 här nedan angivna hinder ej
inträda, hava orgeln färdig senast den 15 maj 1928 och äger beställaren rätt, att, om
leveransen ej fullgöres inom sålunda överenskommen tid, å kontraktssumman av-
draga etthundra (100) kronor för varje överskjutande dag som böter.

§ 4.

De för orgelns uppsättande erforderliga förarbeten i kyrkan, eller annorledes,
vilka det åligger beställaren att utföra, skola vara i så god tid färdiga, att hinder ej
möter för orgelns leverans, uppsättning, intonering och stämning i rätt tid.

Under den tid intonering och stämning pågå få inga störande arbeten eller ljud förekomma i kyrkan och skall densamma genom beställarens försorg vara uppvärmd till normal medeltemperatur eller omkring + 15° Cel.

I annat fall berättigas leverantören till motsvarande förlängning av leveranstiden. Likaså förlänges leveranstiden med så lång tid som leverantören eller hans väsentliga underleverantörer (t. ex. motorleverantörer) event. kunna bliva hindrade i sina leveranser av hinder som ej stå i deras makt att övervinna såsom strejk, lockout, krig, eldsvåda och olyckshändelse (force majeure) eller annat hinder såsom oersättlig fackpersonals (t. ex. intonatören) sjukdom eller dylikt.

§ 5.

Besiktning skall verkställas omedelbart efter uppsättningens och intonationens avslutande medan uppsättare och intonatör finnas på platsen. Som leverantörens ombud vid besiktningen fungera, där ej annat ombud av leverantören förordnats, ovan nämnda uppsättare och intonatör.

Därest särskild besiktningsman av beställaren kommer att tillkallas skall leverantören därom i god tid underrättas. Leverantören eller dess intonatör åligger att senast en vecka i förväg underrätta beställaren om vilken dag orgeln skall vara färdig för besiktning.

Skulle besiktning av någon anledning icke kunna verkställas omedelbart sedan orgeln är färdig, äger beställaren att, mot ersättandet av alla kostnader som för leverantören äro förenade med väntetiden, framsflytta densamma (till vilken dag beställaren är skyldig kalla leverantören) högst 14 dagar.

Skulle besiktningen inom denna tid ej vara verkställd skall orgeln det oaktat anses godkänd.

§ 6.

Av beställaren utsedd sakkunnig kontrollant äger rätt att under hela den tid arbetet med orgeln pågår, såväl i fabriken som under uppsättning och intonation, taga del av och kontrollera materialens beskaffenhet i orgelns alla delar.

§ 7.

Beställaren skall ansvara för och ersätta leverantören all skada å orgeln eller delar av densamma, som till följd av eldsvåda, olyckshändelse eller åverkan, som ej vållats av leverantören, kan uppkomma under tiden från det orgelns olika delar anlänt till den plats där beställaren enligt detta kontrakt övertager transporten, eller till kyrkan, intilldess orgeln genom godkännande blivit övertagen av beställaren.

§ 8.

För orgelbyggnaden, utförd enligt detta kontrakt med därtill hörande bilagor, betalar beställaren till leverantören Kronor 36.100:--

Kronor Trettiosex tusen och hundra -----

Likviden skall kontant erläggas sålunda att kronor 12.000:-- utbetalas vid detta kontrakts undertecknande, kronor 12.000:-- då orgeln till sina huvudsakliga delar är levererad till beställaren kronor 12.100:-- och återstoden då orgeln är färdig och enligt § 5 anses godkänd.

~~-----~~

§ 9.

Skulle tvist angående tolkningen av detta kontrakt uppstå, får denna ej hänskjutas till domstol, utan skall avgöras genom skiljomen enligt gällande lag om skiljomen.

Av detta kontrakt, med vilket vi å ömse sidor härmed förklara oss nöjda, äro tvenne exemplar upprättade och av oss behörigen undertecknade och utväxlade.

Kristianstad den 3 december 1927
för Kristianstads församling
Sundberg
kyrkatjänstens ordf.

Sundbyberg den 1 december 1927.

Åkerman & Lunds Nya
Orgelfabriks Aktiebolag

Johansson

För fullgörande av de förbindelser som leverantören enligt detta kontrakt åtagit sig ävensom för ovan angivna förskotts betalning gå undertecknade, en för båda och båda för en, i borgen såsom för egen skuld.

Sundbyberg den 1 december 1927.

Johansson

Helge Johansson

Att direktör J. Johansson och kassör Helge Johansson egenhändigt underskrivit förestående borgensförbindelse intyga:

Gustaf Sundell

Arvid Åkerman

Besiktningens utlåtande.

På uppdrag av Kontraktspresten, Dr. M. Lindborg förrättade undertecknad den 5 maj 1926 besiktning av det av firma Akerman & Lind, Sundbyberg, till Kristianstads kyrka levererade orgelverket.

Orgeln innehåller 53 stämmor fördelade på tre manualer och pedal enligt följande disposition:

<u>Manual I.</u>	Principal 16'	Principal 8'	Gamba 8'
	Håflöjt 8'	Borduna 8'	Oktava 4'
	Oktava 2'	Kornett 5 ch.	Mixtur 3 ch.
	Trumpet 16'	Trumpet 8'	
<u>Manual II.</u>	Borduna 16'	Principal 8'	Fugara 8'
	Dolce 8'	Fl.Horn. 8'	Gedackt 8'
	Kvintadena 8'	Fl.Oktav. 4'	Gemshorn 4'
	Kvinta 2 2/3'	Flageolet 2'	Klarinett 8'
	Corno 8'		
<u>Manual III.</u>	Gedackt 16'	Basetthorn 8'	Violin 8'
	Salicional 8'	Voix Céleste 8'	Rörflöjt 8'
	Fugara 4'	Ekoflöjt 4'	Waldflöjt 2'
	Oboe 8'	Euphone 8'	
<u>Fjärrverk.</u>	Prestant 8'	Cremona 8'	Fl.amabile 8'
	Unda maria 8'	Fjärrflöjt 8'	Piccolo 2'
	Vox humana 8'	Tremulant	
<u>Pedal.</u>	Principal 16'	Violon 16'	Subbas 16'
	Ekobas 16'	Kvinta 10 2/3'	Oktavbas 8'
	Violoncell 8'	Oktava 4'	Basun 16'
	Trumpet 8'	Clairon 4'	

Första manualens stämmor äro utbyggda för erhållande av genomgående 4 fotskoppel.

Koppel och kollektiv m.m.

Unisonkoppel. I/P.II/P. III/P. II/I. III/I. III/II.
Oktavkoppel. I⁴/I. II⁴/I. II¹⁵/I. III¹⁶/III.

Tre fria kombinationer.

Kollektiven P, Mf, F, och Tutti.

Utlösning /handreg. "in"/

Autom.pedalväxel för man.II och III.

Man.II "av" och fjärrverk på man.II.

Rörverk "av".

Registersvällare för hela verket.

Crescendo för man.II, III och fjärrverket.

Visare för vind, reg.svällare och el.ström.

Av den gamla orgeln har använts de flesta av de gamla stämmorna, samtliga väderladorna samt bälgarna.

Som totaloadöme kan sägas, att firman här, tack vare ett ytterst omsorgsfullt arbete, åter åstadkommit ett verk, av vilket den har att förvänta all heder. Att firman ej skytt varken möda eller extra kostnader för att kunna åstadkomma det bästa möjliga bevisas bl.a.därav, att piporna till ej mindre än 4 gamla stämmor, vilka enligt kontraktet skulle använts i den nya orgeln, på grund av deras gamla konstruktion utan någon kostnad för församlingen, utbytts mot nya sådana.

Första manualens labialverk har, till stor del tack vare en utmärkt intonerad Mixtur något av de gamla mästareorglarnas klang, och orgelns tutti är av imponerande kraft och glans. Intonatören har här, liksom i de båda andra manualerna på ett mästertligt sätt lyckats utjämna skillnaden mellan nytt och gammalt.

Av andra manualens många solostämmor nämner jag som särskilt lyckade Kvintadena 8', Klarinet 8' och Gemshorn 4'.

Tredje manualens 11 stämmor bjuder allt vad man kan begära av olika klangfärger och styrkegrader från ett kraftigt tutti till det finaste pianissimo.

Fjärrverket, med sina 7 vackert intonerade stämmor, vars effekt i hög grad förhöjes av firmans ytterst känsliga och verkningsfulla pneumatiska crescendosystem, utgör ett mycket stort tillskott till orgelns förut rika resurser.

I pedalen har i samråd med mig den förändringen gjorts, att i stället för Violon '16' som enl.kontraktet skulle

Gjorts ny, en ny Principal 16' byggts. Detta av den anledningen att den gamla Principalen var alldeles för trång för att kunna ge den tonvolym man numera fordrar av en pedalprincipal 16'. Den nya principalen är också, fritt placerad som den är, en utomordentligt värdefull stämma. Av den gamla Principalen har intonatören gjort en utmärkt Violon.

Styrkeförhållandena de olika manualerna emellan är, trots det att andra manualen är placerad längst in i orgelkoret, tack vare väl avvägd intonation, utmärkta.

Det prydliga och vackert arbetade spelbordet är praktiskt och ändamålsenligt konstruerat.

Allt, koppel, fria kombinationer, kollektiv, m.m. fungerade oklanderligt.

Fläkten lämnade fullt tillräcklig luft även för den största påfrestning, och skulle den av någon anledning strejka, finnes den gamla trampinrättningen kvar som reserv.

Då kontraktet, som vid besiktningen följdes, med undantag av redan nämnda punkter där ändringarna varit till avgjord fördel för församlingen - blivit till alla delar uppfyllt, och ingen anledning till anmärkning i något avseende förekommit, får jag, i det jag lyckönskar församlingen till att på ett mycket lyckligt sätt för långa tider framåt ha löst sin orgelfråga, och orgelbyggaren till ett utmärkt gott arbete, förklara Kristianstads Kyrkas orgel vara med största beröm godkänd.

Stockholm den 29 maj 1928.

Oskar Lindberg

Organist i Engelbrektskyrkan. Lärare v.

Kungl. Musikkonservatorium. Led. av Mus.

Akademien.

Stockholm den 30/5 1928.

Herr Kontraktspresten, Doktor M. Lundborg
Kristianstad.

Härmed har jag äran översända beräk-
ningsutlåtandet över orgeln med en bön om
överseende för det långa dröjsmålet, förorsakad
av en del resor och annat arbete som ej kunna
uppskjutas.

Räkning å mitt arvode som kontraktant o
beräktningsman, kr. 500 - ett belopp som jag
hoppas Herr Doktor och det övriga kyrko-
rådet skall finna skäligt, närslutas.

Med största hägraktning
Oskar Lindberg.

adress efter 4 juni Jursjön.